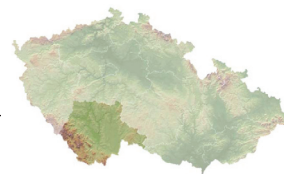

Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta národohospodářská
Hlavní specializace: regionalistika a veřejná správa

Název diplomové práce:

Nástroje regionální politiky a jejich využití v Jihočeském kraji

Vypracoval: Gabriela Říhová
Vedoucí diplomové práce: Doc. RNDr. René Wokoun, CSc.

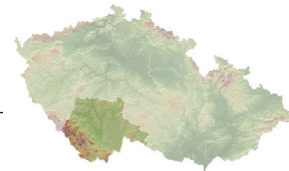

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Nástroje regionální politiky a jejich využití v Jihočeském kraji“ vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury a v poznámkách pod čarou.

V Praze dne 1. ledna 2007

Podpis

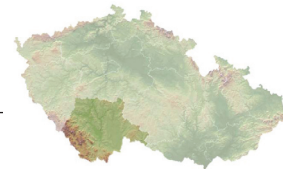

Touto cestou děkuji Doc. RNDr. René Wokounovi, CSc. za cenné podněty a připomínky při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala pracovníkům Krajského úřadu Jihočeského kraje a panu Janu Cílkovi z Regionální rozvojové agentury RERA a.s. za pomoc a poskytnuté podklady pro tuto práci.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ARR	Agentura regionálního rozvoje
CRR	Centrum pro regionální rozvoj
CSF	Rámec podpory společenství (Community Support Framework)
ČR	Česká republika
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
JčK	Jihočeský kraj
JZ	Jihozápad
MD	Ministerstvo dopravy
MI	Ministerstvo informatiky
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	Ministerstvo zahraničí
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (Územní statistická jednotka)
OP	Operační program
PRK	Program rozvoje kraje
RAR	Regionální agentura rozvoje
RDP	Regional Development Plan (Národní rozvojový plán)
RERA	Regionální rozvojová agentura
ROP	Regionální operační program (Regional operation Programme)
RPIC	Regionální poradenské a informační centrum
RRA	Regionální rozvojová agentura
RRRSJ	Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad
SMOJK	Svaz měst a obcí Jihočeského kraje
SOP	Sectoral operation Programme (Sektorový operační program)
SROP	Společný regionální operační program
SRP	Sektorový rozvojový plán
SWOT	Silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení

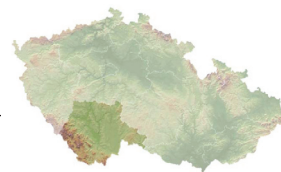

Anotace:

Diplomová práce se zaměřuje na regionální politiku a nástroje regionální politiky České republiky. Po zhodnocení základních elementů regionální politiky, aspektů a aktérů, kteří na tomto poli působí, je provedena klasifikace nástrojů regionální politiky, jejich historický vývoj a současná podoba. Poté jsou zkoumány nástroje regionální politiky využívané v Jihočeském kraji. Zkoumány jsou podstatné a stěžejní nástroje regionální politiky. Jedná se především o programové a strategické dokumenty, institucionální zabezpečení a dotační politiku. Tyto nástroje jsou zhodnoceny z hlediska efektivity a účinnosti na regionální rozvoj regionu. Nastíněny jsou jejich slabé stránky a možné způsoby odstranění těchto slabých stránek.

Anotation:

Thesis is concentrate in to aimed regional politics and its instruments which are used in Czech republic. After evaluation of basic elements of regional policy and their participants and competitors there is classifications of instruments of regional politics, its history and development and current situation. Then is exploration of instruments regional politics in South Bohemia area. Assentional instruments are being view specialy programme and strategic documents, institutional security and grants policy. This tools are evaluated from point of view of effectiveness and efficiency of regional development. There are mentioned poor points of regional instruments and possible ways how to deal with them.

OBSAH

OBSAH.....	1
ÚVOD.....	3
I. ČÁST, REGIONÁLNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY.....	5
1. Regionální politika - historie a současnost.....	6
1.1. Teoretická východiska.....	6
1.2. Definice regionální politiky.....	7
1.3. Realizace regionální politiky.....	8
1.4. Předpoklady regionální politiky.....	9
1.5. Česká republika a její územně-správní členění.....	11
1.6. Hlavní aktéři v regionálním rozvoji.....	13
1.7. Faktory regionálního rozvoje.....	15
1.8. Cíle regionální politiky.....	16
1.9. Nástroje regionální politiky.....	17
1.9.1. Vývoj nástrojů regionální politiky.....	18
1.9.2. Komparace nástrojů regionální politiky v členských zemích Evropské unie a České republice.....	24
1.10. Programové zabezpečení regionální politiky.....	25
1.10.1. Strategické a programové dokumenty na úrovni státu.....	25
1.10.2. Strategické a programové dokumenty na úrovni kraje.....	27
1.10.3. Programové dokumenty Evropské unie pro využití strukturálních fondů.....	27
II. ČÁST, REGIONÁLNÍ POLITIKA JIHOČESKÉHO KRAJE	30
2. Jihočeský kraj.....	31
2.1. Profil Jihočeského kraje.....	31
2.1.1. Geografie Jihočeského kraje.....	31
2.1.2. Správní členění Jihočeského kraje.....	32
2.1.3. Ekonomický vývoj Jihočeského kraje.....	34
2.1.4. Hospodářské prostředí Jihočeského kraje.....	36
2.1.5. Zahraniční obchod Jihočeského kraje.....	38

2.2. Regionální politika Jihočeského kraje.....	38
2.2.1. Výchozí dokumenty Jihočeského kraje.....	39
2.2.1.1. Strategické a programové dokumenty Jihočeského kraje.....	39
2.2.1.2. Komplexní analýzy Jihočeského kraje.....	43
2.2.1.3. Oborové koncepce Jihočeského kraje.....	43
2.2.2. Institucionální podpora.....	45
2.2.3. Evropské projekty v Jihočeském kraji.....	49
2.2.4. Směr rozvoje Jihočeského kraje.....	56
ZHODNOCENÍ	59
ZÁVĚR.....	62
SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK A OBRÁZKŮ.....	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65

ÚVOD

Úspěch Evropské unie jako celku je založen na rozvoji jednotlivých regionů. Pouze vyvážený a harmonický rozvoj všech jeho jednotlivých regionů může vést k rozvoji celé Evropské unie. Zatím co do roku 1998 byla právě oblast regionální politiky opomíjena, nynější období se vyznačuje intenzivními pracemi v této oblasti.

Co to ale znamená “rozvoj regionů”? Soudržnost a vzájemná podpora takovýchto oblastí, tvorba pracovních příležitostí, rozvoj malého a středního podnikání, bytová výstavba, cestovní ruch, přeshraniční spolupráce či obnova venkova?

Naše země prošla dobou přípravy na vstup do EU a možnostmi využít předvstupních programů PHARE a ISPA, vstoupením do tohoto členství a možností vyzkoušet si využití prostředků z EU ve zkráceném plánovacím období 2004-2006. Nyní stojí na začátku dalšího programovacího období 2007-2013, kdy bude moci v rámci Strukturálních prostředků a prostředků z Fondu soudržnosti využít až 111,1 mld. Kč ročně.⁽¹⁾ Je ale skutečně připravena na to pojmout takovou sumu peněz, která v přepočtu na obyvatele činí něco kolem 10.000 Kč?

Dokončeny byly poslední programové a strategické dokumenty, které určují další směr v oblasti regionálního rozvoje v období 2007 - 2013. Určují oblasti, priority, cíle a nástroje, které budeme moci využít k tomu, aby naše země jako celek se nejen přibližovala k úrovni vyspělých západních zemí, ale také vzkvétala a rostla v rámci jednotlivých regionů. Protože právě ty jsou základní stavební jednotkou úspěchu celého státu a tím Evropské unie jako celku.

V této diplomové práci se zaměřím na základní stavební kameny regionální politiky. Neboť právě jejich poznání vede k tomu, abychom pochopili nikoli jen dílčí oblasti této velmi složité problematiky, ale abychom pochopili celý systém jejího fungování, propojení a především postavení v rámci hospodářského rozvoje naší země.

Cílem této práce je zhodnocení nástrojů dostupných a využívaných v oblasti regionální politiky. Nejprve definuji nástroje využívané v rámci České republiky a poté se zaměřím na konkrétní kraj, mnou vybraný, a sice Jihočeský. Z dostupných dat a informací vymezím stěžejní nástroje využívané v Jihočeském kraji a zhodnotím úspěšnost a efektivitu využití těchto nástrojů. Poté nastíním slabé stránky jednotlivých nástrojů a navrhu řešení jaké jsou možnosti k odstranění těchto slabých stránek.

⁽¹⁾ www.strukturální-fondy.cz, leden 2007.

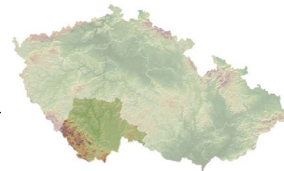
Celá práce je rozdělena do dvou stěžejních částí. Zatímco první část se zaměřuje na oblast regionální politiky velmi obecně a strukturovaně, druhá část je zaměřená na konkrétní oblast v rámci České republiky.

První část se zabývá nastíněním vývoje regionální politiky, obecnými definicemi, seznámením s hlavními aktéry působícími na tomto poli. Za důležitou považuji kapitolu “Nástroje regionální politiky” a “Programové dokumenty”, neboť jak z názvu mé diplomové práce plyne, budu se tímto tématem zabývat dále, a to na příkladu Jihočeského kraje.

Druhá část, je uvedena nejdříve teoretickou částí, která je v rámci poznání základních charakteristik a výchozí situace daného kraje nezbytná. Dále je pak zaměřena na nástroje regionální politiky využívané konkrétně v Jihočeském kraji.

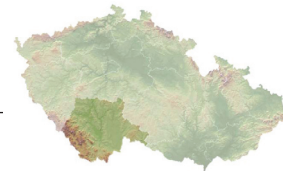
Celá práce vznikala pod odborným vedením Doc. RNDr. René Wokouna, CSc. a za spolupráce Krajského úřadu v Českých Budějovicích a také za pomoci Regionální rozvojové agentury RERA a.s., která rovněž sídlí v Českých Budějovicích. Veškeré dostupné informace, materiály a dokumenty mi byly s ochotou postoupeny.

Vzhledem k tomu, že regionální politika bude i nadále hrát důležitou roli v další dekádě ve snižování rozdílů, a v pomoci evropské ekonomice, aby naplnila svůj skutečný potenciál, je v rukou nikoli jen státu, krajů a obcí ale především v rukou místních lidí, aby se na tomto rozvoji podíleli, a aby pochopili její důležitost a věnovali ji náležitou pozornost. Neboť dle mého názoru se právě na těch nižších úrovních činí velká část klíčových rozhodnutí a vynakládá velká část investic na podporu růstu a zaměstnanosti, sociální soudržnosti a udržitelného životního prostředí v Evropě.

I. ČÁST

REGIONÁLNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

1. Regionální politika – historie a současnost

1.1. Teoretická východiska regionální politiky

Pozornost ekonomů k problematice rozdílů v sociálně-ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů se začala ve větší míře obracet až v souvislosti s celosvětovou hospodářskou krizí ve 30. letech minulého století a následně pak po II. světové válce.

Zvýšený zájem o regionální politiku byl vyvolán zkušeností a zjištěním, že předpoklady klasických ekonomických teorií o automatickém samoregulačním vyrovnávání a obnovování ekonomické rovnováhy - a tedy i rovnováhy v rozvoji regionů nejsou v praxi naplňovány. To byly hlavní příčiny, které vedly ekonomy ke zkoumání příčin těchto rozdílů a hledání způsobů, jak tyto rozdíly zmenšit a také k postupnému formování do té doby zcela opomíjené regionální politiky.

Kolébkou vzniku regionální politiky se stala Velká Británie, kde počátkem 30. let vznikly výrazné ekonomické a sociální rozdíly mezi jednotlivými regiony. Na základě toho byl v roce 1934 přijat „Zákon o speciálních územích“, což byl první regionálně orientovaný dokument. Ve Velké Británii byla také zkoncipována a v praxi vyzkoušena většina nejvýznamějších nástrojů regionální politiky. ⁽²⁾

Další kroky vedoucí k vytvoření vyváženější struktury oblastí jednotlivých zemí pak byly učiněny ve Francii a Itálii a to od konce 40. let. V 50. tých a 60. tých letech pak byla regionální politika realizována ve většině západoevropských zemí. Ať už to bylo v Německu, Nizozemí či Skandinávských zemích, vždy byla orientována na specifické problémy, se kterými se daná země potýkala ať už v rámci restrukturalizace, industrializace agrárních oblastí či řešení osídlení řídké zalidněných oblastí.

Postkomunistické evropské země se pozvolně obrátili k regionální politice až v 80. tých letech, po společensko-politických změnách, a to především z důvodu přechodu k tržní ekonomice. Zásadním úkolem se stalo zmírnění výrazné regionální diference v míře nezaměstnanosti.

Česká republika zdělila na krajské úrovni poměrně malé regionální rozdíly, které jsou nižší ve srovnání s mnoha zeměmi západní Evropy. Předchozí systém centrálního plánování používal

⁽²⁾ Kolektiv autorů: *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*; Postránecký, J. ; 2004; Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.; str. 103 – 104.

určité postupy, které přispívaly ke snižování regionálních disparit zejména prostřednictvím politiky přerozdělování příjmů a direktivní realokace průmyslových odvětví a dalších ekonomických aktivit, na druhé straně však určité disparity založil nebo podněcoval, např. koncentrací těžebního a energetického průmyslu.

Současné rostoucí regionální rozdíly stále vyplývají z transformačních procesů a přechodu české ekonomiky na tržní ekonomiku. Moderní pojetí regionální politiky, tak jako v ekonomicky vyspělých západoevropských zemích, u nás tedy začíná fungovat až po ekonomických a společenských změnách po roce 1989. Česká regionální politika poměrně dlouho a obtížně hledala své místo a úlohu mezi ostatními státními politikami. Ke zvratu došlo až v důsledku přípravy ČR na vstup do EU. ⁽³⁾

1.2. Definice regionální politiky

Jen těžko bychom hledali jednu společnou definici regionální politiky. Snad právě v návaznosti na specifické podmínky jednotlivých oblastí se tato definice mění a má své specifické rysy. A ač se vznik regionální politiky datuje do 30. tých let 20. století, neexistuje rámcová shoda v obsahovém vymezení tohoto pojmu.

Nejdříve bych uvedla dvě obecné definice regionální politiky:

Dictionary of Human Geography; výkladový slovník: ⁽⁴⁾ “Regionální politika je definována jako součást státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části, regionální politika zahrnuje opatření napomáhající jednak růstu stupně ekonomické aktivity v území, kde je vysoká nezaměstnanost a malé naděje na přirozený ekonomický růst a na druhé straně opatření sloužící ke kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem.”

Regional Policy; A European Approach: ⁽⁵⁾ “Regionální politika představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.”

Definice vyplývající ze “Zásad regionální politiky vlády České republiky” a z Regionálního

⁽³⁾ Wokoun, R.: *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie; 2003; Oeconomica; str. 195.*

⁽⁴⁾ Goodall, B.: *Dictionary of Human Geography; Penguin Group, London, 1987.*

⁽⁵⁾ Vanhove, N.: *Regional Policy: A European Approach, theory and practice; Aldershot; 1999; str. 636.*

programu podpory malého a středního podnikání pro rok 1999 vydaných v roce 1998 již sice není aktuální, ale dle mého názoru přesná a výstižná. Regionální politiku chápe jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je: ⁽⁶⁾

- přispívat k **vyváženému a harmonickému rozvoji** jednotlivých regionů,
- ke **snížení rozdílů** mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů,
- a ke **zlepšení regionální hospodářské struktury** (podpora hospodářského a sociálního rozvoje jednotlivých regionů, zejména pokud jde o aktivaci jejich nedostatečně využívaného hospodářského a sociálního potenciálu).

Pokud se na tento pojem podíváme z obecného hlediska, lze regionální politiku charakterizovat jako **soubor cílů, opatření a nástrojů**, který povede ke snížení hospodářských a sociálních rozdílů v jednotlivých regionech. Konkretizace cílů a nástrojů pak vychází z konkrétní situace v dané zemi. ⁽⁷⁾

Dle novelizovaného zákona č. 248/2000 Sb. ⁽⁸⁾ jsou státem vymezeny podporované regiony se soustředěnou podporou státu (strukturálně postižené, hospodářsky slabé a venkovské) a ostatní regiony, jejichž podpora státem je žádoucí (například příhraniční oblasti či bývalé vojenské újezdy). Podpora regionálního rozvoje je pak zaměřena např. na oblast podnikání a zlepšení její hospodářské struktury, vytváření pracovních míst, zabezpečování vzdělávání a rekvalifikací, posilování kapacit výzkumu, zlepšování dopravní dostupnosti či zlepšování a rozvoj zdravotnických služeb.

1.3. Předpoklady regionální politiky

Realizace regionální politiky je v obecné rovině spojena se splněním několika následujících základních předpokladů: existence **meziregionálních rozdílů**, existence **politické vůle**, ekonomické **možnosti problémy řešit**.

Příčiny meziregionálních rozdílů mohou být způsobeny celou škálou faktorů a to jak ekonomické tak neekonomické povahy. V obecné rovině lze spatřovat zejména v: ⁽⁹⁾ relativně nízké mobilitě pracovních sil a kapitálu, geografických faktorech (geografická odlehlost a

⁽⁶⁾ Wokoun, R.: *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie; 2003; Nakladatelství Oeconomica; str. 227 – 238.*

⁽⁷⁾ Wokoun, R.; In: Žák, M. a kol.: *Velká ekonomická encyklopedie. 2. rozšířené vydání; Linde Praha; 2002, str. 887.*

⁽⁸⁾ Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje (změna 320/2002 Sb).

⁽⁹⁾ Wokoun, R.; Postránecký, J.: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy, 2006, Linde, str. 109 - 110.*

nedostatečné přírodní zdroje), nevyhovující ekonomické struktury regionů, institucionálním faktoru (centralizující vliv ústředních institucí), specifických sociálně-psychologických faktorech.

Důležitá je existence takového společenského i politického klimatu, který považuje určitou výši meziregionálních rozdílů za závažnou a vyžaduje přijetí určitých opatření k její nápravě. Neboť právě koncentrace určitých problémů v konkrétní oblasti či regionu může vést ke vzniku problematických a v budoucnu zaostávajících center, která pak ovlivňují celkový hospodářský rozvoj státu. Otázkou tedy zůstává, jaké je to správné společensko-politické klima?

1.4. Důvody regionální politiky

Obyvatelé méně rozvinutých regionů považují rozdíly v sociální a ekonomické úrovni mezi regiony (zejména rozdíly v průměrných příjmech, zaměstnanosti a nezaměstnanosti) za důsledek špatné politiky vlády, regionů, měst a obcí. Tyto rozdíly vyvolávají politický tlak a důsledky.

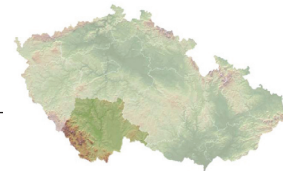
Ekonomická a další hlediska regionální politiky byla rozvíjena především v podmínkách období ekonomického růstu, avšak v období hospodářské recese zdánlivě (avšak často velmi citelně) ustupuje význam regionální politiky do pozadí. V období recese prožívá řada odvětví stagnaci či úpadek a tyto postihnou také regiony, kde se výroba stagnujících odvětví nachází a koncentruje.

Důvodem pro zachování regionální politiky i v období recese je její nutná dlouhodobost, neboť regionální politiku nelze omezit např. na jedno desetiletí. Dalším důvodem je nárůst váhy jiných než ekonomických motivů, a to především sociálních a politických.

Regionální politiku je nutné vytvářet a udržovat i v období ekonomického růstu, protože každý region má svou ekonomickou strukturu odvětví, z nichž se některá v určitém období rozvíjí a některá stagnují. Proto budou v každém období a v každé zemi existovat regiony vyspělé a rychle se rozvíjející a regiony zaostalejší, postižené a upadající. Dynamiku obou případů je třeba sledovat, analyzovat a vytvářet opatření k jejich stabilizaci (týká se hlavně postižených regionů).

Můžeme klasifikovat dva extrémní přístupy k řešení meziregionálních rozdílů v sociálně-ekonomické úrovni, které jsou spíše modelem, než reálnou situací: ⁽¹⁰⁾

⁽¹⁰⁾ Wokoun, R.: *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie; 2003; Nakladatelství Oeconomica; str. 15 - 16)*

Odpor k jakémukoliv zasahování státu do regionální problematiky:

- na základě tržních sil dojde k takovému pohybu práce a kapitálu, že se meziregionální rozdíly budou samy postupně vyrovnávat,
- kapitál se ve snaze realizovat komparativní výhodu méně vyspělých regionů, (nižší ceny práce a pozemků...) bude lokalizovat právě do těchto regionů a naopak pracovní síla se bude stěhovat tam, kde je po ní poptávka – tedy opět do méně vyspělých regionů,
- jestliže vláda bude přijímat určitá opatření pro povzbuzení ekonomických aktivit v určitých regionech, naruší se tím konkurenční prostředí mezi regiony,
- ve společnosti, která umožňuje volný prostorový pohyb obyvatelstva, bez jakýchkoliv administrativních překážek, záleží pouze na rozhodnutí jednotlivce, ve kterém regionu bude žít a stát nemá právo ani povinnost tuto svobodnou vůli narušovat nebo se vzniklou situací pokoušet řešit – individuální zodpovědnost.

Nebo opak

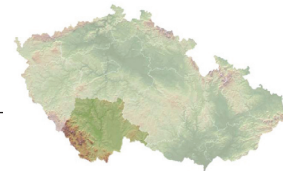
Nutnost státních zásahů a nezbytnost aktivit vlád pro zmírňování meziregionálních rozdílů:

- na základě volného působení tržních sil dojde k dalšímu prohlubování rozdílů mezi regiony,
- kapitál se nerozhoduje o své lokalizaci na základě snahy po realizaci výhod plynoucích z nižších cen práce a půdy v zaostalých regionech, ale naopak na základě snahy realizovat aglomerační úspory a úspory z rozsahu, které nabízejí regiony vyspělé (tedy regiony s vyspělou technickou infrastrukturou, vzdělanou a kvalifikovanou pracovní silou...),
- omezenost pohybu pracovních sil – vedle administrativních překážek působí i další skutečnosti, které ztěžují realizaci migrace (peněžní a nepeněžní náklady, které není schopen každý člověk uhradit),
- nemožnost řídit rozvoj společnosti pouze na základě ekonomických hledisek – za stejně důležitá jsou považována hlediska sociální a kulturní.

Řada ekonomů a politiků zastávala názor, že státní zásahy jsou nutné a zároveň, že vláda má napomáhat povzbuzení ekonomického rozvoje v zaostalých oblastech prostřednictvím hospodářských politik, hlavně odvětvových politik a politiky sociální. Toto pojetí však již delší dobu nemá své opodstatnění, neboť regionální politika neřeší oblast regionálního rozvoje dle jednotlivých složek, ale jako komplexní soubor nástrojů.

Dle zákona č. 2/1969 Sb.,⁽¹⁾ ve znění pozdějších předpisů se stalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR), ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky a dalších

⁽¹⁾ Zákon č. 2/1969 Sb., Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky.

odvětví jako např. bydlení, cestovního ruchu a územního plánování, která rovněž významně ovlivňují rozvoj regionů. Na základě toho formuluje zásady regionální politiky ČR a podniká základní koncepční a realizační kroky k jejich naplnění.

1.5. Česká republika a její územně-správní členění

V každé zemi existují různé systémy územně-správního členění, odpovídající konkrétní regionální organizaci, ale i regionálním představám a požadavkům na výkon veřejné správy. Zároveň se v každém systému odráží historický vývoj.

Území České republiky se dříve dělilo na 7 krajů podle “Zákona o územním členění státu” v novelizovaném znění. Tyto kraje byly zavedeny spolu se slovenskými kraji v roce 1960 ještě před federalizací Československa. Z hlediska zákona tyto kraje stále existují, v praxi jsou však zastíněny existencí nových, samosprávných krajů. Osmou, samostatnou územní jednotkou, která je z některých hledisek postavena na roveň krajům, je hlavní město Praha.

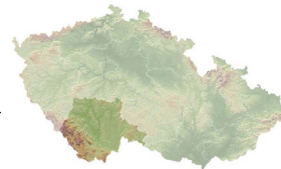
Od 1. ledna 2000 bylo ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. zřízeno 14 vyšších územních samosprávných celků, jejichž názvy obsahovaly slovo kraj. Současně byly novelizací Ústavy tyto nové celky nazvány kraji, přestože dosud nebyly zrušeny územní kraje z roku 1960.

Usnesením vlády České republiky ⁽¹²⁾ byly po dohodě s Eurostatem stanoveny územní jednotky NUTS ⁽¹³⁾ (viz. Tab. č. 1). Tyto jednotky slouží především pro vytváření databází ekonomických ukazatelů, které budou srovnatelné v rámci všech členských zemí EU. Vůči těmto jednotkám je zároveň uplatňována regionální politika a to jak z úrovně EU (v rámci jednotky NUTS II), tak z úrovně ČR (vůči vybraným státům podporovaným regionům) a z úrovně krajů pak vůči vybraným mikroregionům.

Základní regionální strukturu České republiky (a dle usnesení vlády České republiky č. 707/1998 Sb. současně také statistické územní jednotky NUTS 3) tvoří kraje Praha, Středočeský, Budějovický (dnes Jihočeský), Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Jihlavský (dnes Vysočina), Brněnský, Olomoucký, Zlínský a Ostravský (dnes Moravskoslezský).

⁽¹²⁾ Usnesení č. 707 ze dne 26. října 1998

⁽¹³⁾ Klasifikace NUTS (*La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*) byla zavedena Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) ve spolupráci s ostatními orgány EU pro potřeby klasifikování jednotné unifikované struktury územních jednotek. Konstrukce klasifikace vycházela z jednotných metodických principů Eurostatu s přihlédnutím k administrativnímu uspořádání konkrétního státu.

Tab. č. 1: Hierarchická organizace území v ČR

Územní jednotka	NUTS
Obec (k 1.7.2006 evidováno 6245 obcí)	NUTS V
Správní obvody pověřených obecních obvodů (388)	
Správní obvody obcí s rozšířenou působností (205)	
Okresy (77)	NUTS IV
Kraje (14)	NUTS III
Regiony soudržnosti (8)	NUTS II
ČR	NUTS I

Pozn.: Jednotka NUTS 2 sdružuje vždy jeden či více krajů NUTS 3
Zdroj: ČSÚ, 2006

Stěžejním důvodem pro zavedení společné evropské klasifikace je již výše uvedená snaha o získání ekonomických informací na srovnatelné bázi. K tomu, aby tato báze byla srovnatelná a zachycovala reprezentativní data, bylo vydáno nařízení 1059/2003, které nastavuje závazné limity charakteru územních statistických jednotek. Teprve na základě tohoto faktoru bude možné data nejen srovnávat, ale také vyhodnocovat a náležitě a reprezentativně analyzovat

Velmi důležitým se také jeví faktor zvolené úrovně srovnávání a vyhodnocování. Zatím co pro potřeby Evropské unie jsou důležité především jednotky NUTS II a NUTS III (viz obr. č. 1). Pro objevení a vyhodnocení disparit na úrovni státu se jako vhodnější jeví úroveň NUTS III, NUTS IV a také NUTS V. Neboť v rámci státu jsou právě na této úrovni nejvíce znatelné rozdíly v regionálních problémech.

Obr. č. 1: Oblasti (NUTS II) a kraje (NUTS III) České republiky

Zdroj: www.mmr.cz, leden 2007

1.6. Hlavní aktéři v regionálním rozvoji

Z důvodu dosažení a sladění cílů regionální politiky bylo nutností vytvořit určité organizační i institucionální zabezpečení a zkoordinovat činnost orgánů na jednotlivých úrovních řízení. Jedná se především o úroveň státní, krajskou a lokální. Struktura a činnost jednotlivých úrovní je vymezena zákonem 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Z tohoto vymezení vyplývá jednoznačné postavení Ministerstva pro místní rozvoj, které je hlavním koordinátorem aktivit ostatních ministerstev při zabezpečování regionální politiky státu. Za jejich spolupráce pak vykonává návrhy strategie a státních programů regionálního rozvoje. Kromě toho je zodpovědné za koordinaci významných aktivit v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti a za některé sektorové politiky (bytová politika, cestovní ruch), které rovněž ovlivňují regionální rozvoj. ⁽¹⁴⁾

Zatím, co úlohou státní úrovně je koncepční, programová a výkonná činnost v oblasti regionální politiky, včetně zabezpečení prostředků státního rozpočtu a adekvátních legislativních opatření, krajská úroveň jako základní stavební jednotka tvorby a realizace regionálního rozvoje, koordinuje rozvoj svého územního obvodu, zájmy obcí ve věcech regionálního rozvoje nadobecního významu a především spolupracuje s ústředními správními úřady státní správy. (viz tab. č. 2). Obecní úroveň se pak zaměřuje především na oblast místního rozvoje v oblasti místního rozvoje a zastřešuje iniciační činnost v oblasti řešení nadmístních problémů a participaci na realizaci regionálních programů. Na všech těchto úrovních se vytváří dokumenty, které na základě podrobné analýzy daného území vedou k dalšímu nasměrování aktivit v oblasti regionální politiky (viz. kapitola 1.10. Programové zabezpečení; str. 25)

Ministerstva

Koncepce regionálního rozvoje má průřezový-víceoborový charakter. Téměř všechna ministerstva mají ve své působnosti aktivity, které se více či méně dotýkají problematiky regionálního rozvoje, mají dopady na rozvoj jednotlivých územních celků a mohou vést ke snižování nebo naopak vzniku regionálních disparit. K tomu aby byla zabezpečena realizace jednoho ze základních dokumentů v oblasti regionální politiky na úrovni státu “Strategie regionálního rozvoje” budou pro nadcházející plánovací období příslušná v odvětvích a úsecích své působnosti následující ministerstva: MPO, MPSV, MZe, MŽP, MŠMT, MD, MK, MZ, MI, MV a MMR. ⁽¹⁵⁾

⁽¹⁴⁾ Strategie regionálního rozvoje 2007 - 2013; Ministerstvo pro místní rozvoj; květen 2006, str. 96 - 97.

⁽¹⁵⁾ www.mmr.cz, leden 2007

Hlavní oblasti činnosti výše zmíněných ministerstev na poli regionální politiky: ⁽¹⁵⁾

- **analýza**, každoroční **vyhodnocení** a **identifikace negativních disparit** (viz § 11 zákona 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů),
- spolupráce s MMR na **vypracování hodnotících zpráv o realizaci** “Strategie regionálního rozvoje,
- **zpracování regionálních přístupů do resortních politik a koncepcí** s ohledem na realizaci cílů Strategie regionálního rozvoje,
- **aplikace regionální diferenciací pobídek** v operačních a resortních programech, s cílem snížení nežádoucích regionálních disparit a posílení rozvojového potenciálu regionů se soustředěnou podporou státu,
- provádět **opatření k podpoře území vyžadujících specifickou podporu**

Kraje

V rámci samostatné působnosti se kraje soustředí především na vytváření programových dokumentů, kterými analyzují situaci v rámci kraje a směřují jeho další vývoj za pomoci koordinace všech jeho složek. Dále provádějí hodnocení vnitroregionální úrovně rozvoje, poskytují půjčky obcím a jiným právnickým osobám, působícím v obvodu kraje, zřizují právnické osoby k podpoře regionálního rozvoje, např. regionální rozvojové agentury, spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních operačních programů a regionálních podpůrných programů např. programu obnovy venkova. Podporují vznik a zajišťují partnerství mezi veřejnou správou, podnikatelskou sférou a NNO v regionech. ⁽¹⁶⁾

Kromě samostatné působnosti byla krajům svěřena i tzv. přenesená působnost, kterou vykonávají ve věcech stanovených zákonem. V tomto případě je to zejména zákon č. 132/2000 Sb., který zakotvuje úkoly krajů v řadě úseků státní správy.

Okresy a obce

Do konce roku 2002 hrály v regionálním rozvoji úlohu také okresy, neboť právě v rámci této úrovně bylo možno zjišťovat regionální diferenciací na základě četných statistických dat a časových řad. Ve smyslu usnesení vlády č.258/99 a 511/99 byly okresní úřady zrušeny a jejich činnost od 1. 1. 2003 byla nahrazena obcemi s rozšířenou působností nebo kraji. ⁽¹⁷⁾

Úlohou obecní úrovně je koncepční a výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich iniciační činnost v oblasti řešení nadmístních problémů a definování nadmístních programů a jejich participace na realizaci regionálních programů.

⁽¹⁵⁾ ⁽¹⁶⁾ ⁽¹⁷⁾ www.mmr.cz, leden 2007

Tab. č. 2: Úloha státu a krajů při podpoře regionálního rozvoje a provádění regionální politiky

Úloha státu	Úloha krajů
- vytváření koncepce regionální politiky státu,	- koordinace rozvoje územního obvodu kraje a rozvoj odvětví v jejich samostatné působnosti,
- analýza a identifikace regionálních disparit,	- koncipování vnitřní rozvojové politiky krajů, zpracování a implementace rozvojových programů,
- určení problémových regionů, které je potřeba podporovat z úrovně státu,	- stanovení regionálních rozvojových priorit, ovlivňování vývoje regionálních disparit v rámci kraje a dbát o zachování krajinné a hospodářské pestrosti území.
- stanovení rozsahu a zaměření podpory státu v rámci státních programů podpory regionálního rozvoje k odstraňování regionálních disparit.	

Pozn.: Zpracováno dle Strategie regionálního rozvoje; květen 2006

Všechny tyto složky hrají při podpoře regionálního rozvoje svou nezastupitelnou roli. Ta je založena především na vzájemné spolupráci. Kraj nemůže převzít úlohu státu, neboť působí pouze na svém vymezeném území. Naproti tomu stát zajistí jednotné posouzení problému na celém území dle jednotných kritérií. Stát navíc vystupuje ve vztahu k příslušným institucím Evropské unie jako nezastupitelný partner při uplatňování politiky hospodářské a sociální soudržnosti a tedy realizaci regionální politiky EU na území ČR.

1.7. Faktory regionálního rozvoje

Abychom mohli vytvořit efektivně fungující regionální politiku, je zapotřebí provést analýzu faktorů působících v oblasti regionálního rozvoje, tzn. identifikovat klíčové determinanty. Důležité je také brát v potaz, že tyto faktory se neustále mění a vyvíjejí a tudíž je potřeba neustále je monitorovat a dle vývoje a změn regionální politiku neustále přizpůsobovat. Tyto faktory, které již dříve zmiňovaná "Strategie regionálního rozvoje" nazývá "rozvojovým potenciálem regionů" jsou následující: ⁽¹⁸⁾

- **přírodní zdroje a přírodní prostředí** jako dlouhodobé determinanty regionálního rozvoje,
- **hmotné faktory** v podobě jejich produkčního potenciálu a infrastruktury,
- **nehmotné faktory** zejména inovace a schopnost jejich vytváření a šíření, dostupnost a účinné využití informační a komunikační technologie (ICT), institucionální prostředí,

⁽¹⁸⁾ Strategie regionálního rozvoje 2007 - 2013; Ministerstvo pro místní rozvoj; květen 2006, str. 13 - 14.

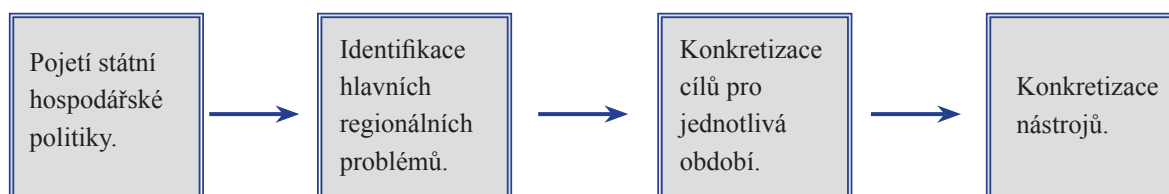
- **lidské zdroje** s příslušnou úrovní dovedností a odborného vzdělání.

Za významný faktor regionálního rozvoje postindustriální společnosti jsou na základě několikaletých zkušeností a empirických poznatků považovány “lidské zdroje”.

1.8. Cíle regionální politiky

Cílem regionální politiky je efektivní a vyvážený rozvoj všech částí země a aktivace jejich nedostatečně využívaného potenciálu. Měly by být stanovovány tak, aby bylo možné měřit jejich plnění a současně hodnotit účinnost použitých nástrojů.

Obr. č. 2: Cíle regionální politiky

Zpracováno dle: Postránecký, J.: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*; 2006; Linde; str. 116.

Stanovení cílů vychází z pojetí státní hospodářské politiky, a zároveň je postaveno na identifikaci hlavních regionálních problémů. (viz. obr. č. 2)

Základní cíle bývají definovány: ⁽¹⁹⁾

- snížení meziregionálních rozdílů v nezaměstnanosti,
- snížení meziregionálních rozdílů v průměrných příjmech,
- sblížení úrovně HDP na obyvatele.

Dílicí cíle vedoucí k dosažení cílů základních bývají formulovány jako:

- povzbuzení podnikatelských aktivit v regionech,
- zlepšení vybavenosti regionů technickou infrastrukturou,
- povzbuzení bytové výstavby v regionech,
- zlepšení dopravního spojení regionů s dalšími oblastmi...

⁽¹⁹⁾ Wokoun, R.: *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*; 2003; Oeconomica; str. 17

1.9. Nástroje regionální politiky

Úvodem bych zmínila tradiční členění, které se opírá o úroveň: makroekonomickou a mikroekonomickou. Využívány jsou však i některé ostatní, které nemají primární ekonomický obsah avšak jsou velmi důležité. ⁽²⁰⁾

Ostatní nástroje regionální politiky

- v zemích s tržní ekonomikou výjimečně použity administrativní nástroje (represivní charakter, zakázání činnosti firmy, hutnické, chemické, energetické firmy),
- institucionální nástroj: regionální rozvojové agentury (RRA, tvorba regionálních programů a plánů, prezentace regionů, vzdělávací a školící aktivity, příprava a realizace programů Evropské unie).

Makroekonomické nástroje - jejich užití je omezeno ostatními národohospodářskými cíli.

Fiskální (prostřednictvím státního rozpočtu, meziregionální přerozdělování)

- systém daní a odvodů: vede k ovlivnění celkové poptávky v jednotlivých regionech, daňová politika se v praxi nerealizuje,
- cílené výdaje: přednostní zadávání zakázek firmám v určitých regionech.

Monetární politika (ovlivnění množství peněz v ekonomice, negativní vliv na inflaci: omezené využití)

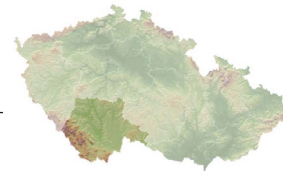
- usnadnění přístupu k úvěrům,
- výše úrokové míry,
- lhůty splatnosti úvěrů.

Protekcionismus (ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních limitů a cel)

- prostorová koncentrace výroby chráněných druhů zboží,
 - uvalení dovozních limitů a cla na produkty vyráběné v upadajících regionech (orientace poptávky na domácí produkty, časově omezeno),
- = nevýhoda: ostatní země přijímají odvetná opatření a tím snižují komparativní výhodu.

Mikroekonomické nástroje ovlivňují rozhodování ekonomických subjektů o jejich prosto-

⁽²⁰⁾ Postránecký, J.: Úvod do regionálních věd a veřejné správy; 2004; Vydavatelství a nakladatelství Aleš

rové lokalizaci. Tyto nástroje mají podobu finančních částek, účelově poskytovaných. Plynout mohou ze Státního rozpočtu ale také regionálního či lokálního. Podle toho na jaký ekonomický subjekt jsou zaměřeny, je dělíme na:

Nástroje realokace pracovních sil

- pracovní síla nereaguje okamžitě,
- nutnost poznání faktorů vstupujících do rozhodování pracovních sil,
- odliv obyvatel vede ještě k hlubším depresím – volí se proto spíše přilákání pracovní síly (tvorba nových pracovních příležitostí)

V rámci tohoto nástroje se může jednat např. o částečnou náhradu nákladů spojených s emigrací (náklady na stěhování, výkup nemovitostí, podpora nákupu nového domu). Ekonomické stimuly však musí být dostatečně vysoké neboť rozhodování provází jak ekonomické tak neekonomické stimuly (psychologické). Tento nástroj byl používán spíše v počátečním období aplikace regionální politiky. Dnes tento nástroj neodpovídá současným podmínkám a tudíž převládá spíše rekvalifikace či přitáhnutí kapitálu.

Nástroje realokace kapitálu

- úkolem je ovlivnění tvorby pracovních míst v regionu (zavedené firmy či nově přilákané),
- pohyb kapitálu lze ovlivnit: stimulací (zvýšení přitažlivosti regionů, daňové zvýhodnění) či restrikcí (zostření podmínek dalšího fungování, zvýšení daňových sazeb),
- pomoc podnikům hradit počáteční náklady, dosažení optimální výroby a umožní vnitřní úspory,
- subvence kapitálové, na pracovní sílu, hotovou produkci, dopravu, levné půjčky, snížené ceny pozemků, snížené daně.

Nástroje regionální politiky by měly být odvozovány z jejich cílů. V podstatě se jedná o nástroje, které jsou **zaměřeny na**:

- **přitažení kapitálu a podnikatelských aktivit** do oblasti,
- **stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů**,
- **dosídlení oblasti a stabilizaci obyvatelstva** oblasti.

Nástroje zaměřené na ovlivňování rozhodování o prostorové alokaci kapitálu mají většinou podobu: ⁽²¹⁾

- zvýhodněných úvěrových podmínek,

⁽²¹⁾ Postránecký, J.: *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*; 2006; Linde; str. 116

- zvýhodněných daňových sazeb,
- investičních dotací.

Zkušenosti jednotlivých zemí s těmito nástroji ukazují, že nejvíce se osvědčily zvýhodněné úvěrové podmínky, zatímco daňové úlevy jsou nástroj spíše problematický (podniky po uplynutí doby s nižším daňovým základem často nebyly konkurenceschopné).

Úspěšnost používání investičních dotací závisí do značné míry na podmínkách jejich poskytování. Je třeba, aby byly vztaženy např. k tvorbě nových pracovních míst a ne jen k využívání vyspělých technologií určitou firmou.

Nástroje zaměřené na obyvatelstvo se týkají různých finančních podnětů, které jsou zaměřeny na stabilizaci a dosídlení.

Stabilizace: vláda k ní přistupuje zpravidla v regionech s obtížnými klimatickými podmínkami, specifickými přírodními podmínkami – tedy v regionech, kde je malé osídlení a nízká hustota zalidnění a stát nechce připustit vysídlení těchto oblastí.

Dosídlování: týká se také často oblastí se specifickými přírodními podmínkami, ale také oblastí pohraničních.

Při realizaci konkrétních opatření regionální politiky je důležitá a nezbytná aktivita především těch lidí, kteří v daném regionu žijí. Mezuregionální rozdíly lze překonat v podstatě jen tehdy, pokud je to přáním samotných obyvatel zaostalého regionu. Musí jít tedy o aktivaci vnitřního rozvojového potenciálu a to i přesto, že k této aktivaci je potřeba vnějších prostředků.

1.9.1. Vývoj nástrojů regionální politiky

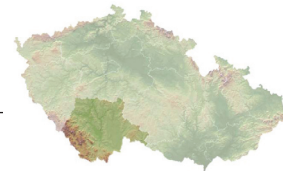
Před rokem 90 nelze mluvit o přesném vymezení nástrojů české regionální politiky. Další vývoj se opírá především o “legislativní rámec” a “programové dokumenty” nastiňující možné použitelné nástroje regionální politiky. ⁽²²⁾

Zásady regionální politiky pro rok 1992 ⁽²³⁾ – navazující dokument na zákon o státní podpoře malého a středního podnikání, ⁽²⁴⁾ jsou zde uvedeny konkrétní formy podpory re-

⁽²²⁾ Wokoun, R.: *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie; 2003; Nakladatelství Oeconomica; str. 227 – 238.*

⁽²³⁾ *Usnesení vlády č. 759, ze dne 30. prosince 1992.*

⁽²⁴⁾ *Zákon č. 299/1992 Sb., o státní podpoře malého a středního podnikání.*

gionální hospodářské politiky. Za hlavní cíl byla stanovena podpora efektivního fungování trhu. Jednotlivá opatření pak byla zaměřena na:

- povzbuzení nabídkové strany ekonomiky: přímá podpora podnikání, výstavba infrastruktury,
- vymezení hospodářsky slabých oblastí: slabé, strukturálně postižené, pohraniční oblasti.

K realizaci regionální politiky bylo stanoveno několik instrumentů:

- regionální pobídky typu finančního i fiskálního,
- regionální plánování,
- využití veřejných zakázek,
- zvláštní opatření: decentralizace státních orgánů a institucí.

Spektrum nástrojů bylo široké, v praxi se však uplatňovaly jen některé. Nejběžnější byly např. v oblasti podpory malého a středního podnikání (zvýhodněné podmínky úvěrování) či podpora infrastruktury.

Zásady regionální politiky pro rok 1998 ⁽²⁵⁾ deklarovaly k zabezpečování základního cíle regionální politiky možnost využití existujících a fungujících ekonomických i finančních nástrojů, které by nenarušovaly hospodářskou soutěž.

Jednalo se o následující instrumenty:

- státní záruky za bankovní úvěry (cenově zvýhodněné záruky za bankovní úvěr na realizaci projektu či leasingu),
- plné či částečné úhrady úroků z bankovních úvěrů,
- poskytování dotací nebo půjček,
- poskytování prémie za vytvořená pracovní místa.

Oproti předchozím Zásadám došlo k zúžení nástrojů. Nástroje bylo možno zaměřit především na podporu hospodářských aktivit (přímá i nepřímá podpora podnikání), vybavení dopravní infrastrukturou, zlepšení občanské a technické vybavenosti, rozvoje lidských zdrojů či tvorbě a ochraně životního prostředí. Zároveň byl zaveden princip programování, jakožto významný prvek pro regionální politiku.

⁽²⁵⁾ Usnesení vlády č. 235, ze dne 8. dubna 1998.

Ve **Strategii regionálního rozvoje schválené v roce 2000** ⁽²⁶⁾ je rovněž prezentován úzký vějíř nástrojů. Stanovuje, že regionální politika nebude mít vlastní nástroje, ale bude využívat standartní ekonomické a finanční nástroje, které budou regionálně diferencované (např. podpora podnikatelských aktivit). Z konkrétních nástrojů uvedených v jednotlivých částech Strategie byly vytvořeny následující skupiny:

Pobídkové nástroje

(finanční pobídky a podpora: nástroje regionální politiky v užším smyslu ⁽²⁷⁾)

- základní finanční nástroje pobídkového charakteru na podporu podnikatelských aktivit (dotace, úvěry se zvýhodněnou úvěrovou sazbou, návratné finanční výpomoci),
- finanční nástroje podpůrného charakteru na podporu rozvoje veřejného sektoru ve formě investičních a neinvestičních dotací (dotace na technickou vybavenost území, dotace na veřejnou dopravu, finanční příspěvky na hospodaření v lesích).

Pobídkové nástroje státu jsou poskytovány převážně celoplošně prostřednictvím dvou skupin programů:

- Programy regionální podpory malého a středního podnikání: plošné (spadající kompetenčně pod MPO), regionální (spadající kompetenčně pod MMR).
- Státní program regionálního rozvoje: podpora předem vymezených regionů, které se schvalují každoročně. ⁽²⁸⁾

Institucionální nástroje

(informace a poradenství: měkká infrastruktura)

- finanční podpora institucí poskytujících informace a poradenství, jež nejsou regionálně diferencované (CzechInvest, CzechTrade, Agrární komora, Česká centrála cestovního ruchu...),
- Centrum pro regionální rozvoj ČR (příspěvková organizace Ministerstva pro místní rozvoj sloužící jako jeho implementační agentura, sehrává koordinační roli ve vztahu ústředních orgánů státní správy k regionálním rozvojovým agenturám),

⁽²⁶⁾ Strategie regionálního rozvoje ČR byla schválena vládou, viz. Usnesení č. 682 ze dne 12. července 2000.

⁽²⁷⁾ Podle § 7 a § 10 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

⁽²⁸⁾ Dle § 6 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

- Regionální rozvojové agentury působící jako nástroj regionální politiky státu a krajů (institucionální nástroj státu a krajů, především co se týče podpory hospodářského rozvoje v krajích a efektivního využití státní a zahraniční pomoci a dále také spolupráce podnikatelských subjektů a veřejného sektoru).

Programování

(není ve Strategii regionálního rozvoje ČR explicitně uvedeno jako nástroj, i když z kontextu jako nástroj vyplývá)

- programové dokumenty Evropské unie pro využití strukturálních fondů (Národní rozvojový plán ČR, Rámec podpory Společenství, Operační programy: multiregionální nebo-li plošné, resp. sektorové, regionální, na období 2004-2006 Společný regionální operační program, na období 2007 - 2013 Regionální operační program pro oblasti NUTS II),
- programové dokumenty na úrovni státu (Strategie regionálního rozvoje České republiky, Státní program regionálního rozvoje, státní programy podpory vybraných odvětví: cestovního ruchu, malého a středního podnikání, s regionální dimenzí),
- programové dokumenty na úrovni kraje (program rozvoje územního obvodu kraje, programy rozvoje vybraných odvětví na území kraje: zemědělství, cestovní ruch).

Zabezpečování infrastruktury

(ze Strategie regionálního rozvoje vyplývající nástroj regionální politiky)

- zajišťování dopravní a ostatní technické infrastruktury,
- technická a investiční příprava průmyslových ploch.

Dle **zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje** ⁽²⁹⁾ je možno poskytnou finanční podporu na opatření obsažená ve státním programu regionálního rozvoje nebo v programu rozvoje územního obvodu kraje ve formě:

- dotací (obchodním společností či jiným právnickým osobám na investiční rozvoj přinášející nová pracovní místa nebo obcím na technickou a investiční přípravu průmyslových ploch,
- úvěrů (se zvýhodněnou úvěrovou sazbou a dobou splatnosti),
- návratných finančních výpomocí.

⁽²⁹⁾ Zákon č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje.

Výše zmíněné členění nástrojů regionální politiky je zpracováno dle publikace “Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie z roku 2003, jejímž autorem je Wokoun, R. Jak již bylo zmíněno, nejen jednotlivé indikátory území, ale v návaznosti na ně i cíle regionální politiky a k jejich dosažení používané nástroje se neustále vyvíjí a mění. Právě proto je potřeba, aby se i nástroje regionální politiky neustále přizpůsobovaly aktuálnímu prostředí a podmínkám. Z nastíněného vývoje rovněž vyplývá, že ne vždy vede kvantita k efektivitě a k vytyčenému cíli.

Jednotná metodika rozdělení nástrojů regionální politiky je prozatím problémem nejen u nás, ale ve většině evropských států. Pro účinnost regionální politiky je důležité nejen vymezení jednotlivých nástrojů, ale také možnost stanovení jejich dopadu na daný region a vyhodnocení s tím souvisejících efektů. Nástroje musí být pružné, reagovat na konkrétní regionální problémy, aktuální situaci a zároveň být v souladu s politikou EU.

V rámci grantového projektu číslo 402/03/1306 který vypracovala Vysoká škola ekonomická pod vedením Wokouna, R. návrh nové struktury nástrojů regionální politiky, neboť stávající rozdělení na makroekonomické, mikroekonomické a ostatní se ukázalo pro účely praxe jako nevyhovující a z tohoto důvodu také nepoužívané (viz tab. č. 3).

Tab. č. 3: Navržená struktura nástrojů regionální politiky

NÁSTROJE NEFINANČNÍ	NÁSTROJE FINANČNÍ
<p>Administrativní</p> <ul style="list-style-type: none"> - legislativní úpravy regionální politiky, - zákazy, restriktivní a administrativní opatření. <p>Institucionální</p> <ul style="list-style-type: none"> - instituce realizující opatření regionální politiky, - projekty a programy: formulace, realizace, - projekty a programy: využívání zdrojů EU. <p>Věcné a jiné nefinanční nástroje</p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytování (bezplatných) služeb zejména poradenského charakteru subjektům z regionu, - propagace regionu a poradenství zahraničním (interregionálním investorům), - vytváření a zpřístupňování zvláštních hospodářských zón ekonomickým subjektům, - jiné nefinanční nástroje. 	<p>Neinvestiční a investiční pobídky</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanční transfery a nevratné dotace, - granty, - náhrady části vynaložených nákladů, - úroková zvýhodnění, - úvěry a půjčky, - záruky na úvěry a půjčky. <p>Kapitálové podílnictví</p> <p>Daňová zvýhodnění</p> <ul style="list-style-type: none"> - daňové prázdny, - slevy na daních, - slevy na sociálním a jiném zákonném pojištění. <p>Rozpočtová zvýhodnění</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů, - mimořádné dotace rozpočtů.

Zdroj: Grantový projekt číslo 402/03/1306, Vysoká škola ekonomická, 2006.

1.9.2. Komparace nástrojů regionální politiky v členských zemích Evropské unie a České republice

Základem pro komparaci českých nástrojů s nástroji používaných v členských zemích Evropské unie bylo širší pojetí nástrojů regionální politiky. V materiálech klasifikujících nástroje regionální politiky jednotlivých zemí Evropské unie je zpravidla vymezeno sedm různých kategorií. Diference lze sledovat spíše v jejich rozsahu. Můžeme definovat následující skupiny „státních“ nástrojů regionální politiky: ⁽³⁰⁾

Infrastrukturní pomoc

Tradiční nástroj aplikovaný ve všech členských zemích Evropské unie a objevující se ve všech dokumentech české regionální politiky. Zatím co ve většině zemí EU došlo ke zrovnoprávnění infrastruktury technické a občanské, u nás dominuje podpora budování technické infrastruktury.

Finanční podněty

Rozhodující soubor nástrojů regionální politiky nejběžněji používaný v členských i kandidátských zemích je tvořen celou řadou regionálních pobídkových stimulů. Dlouhodobě dochází ke snižování významu fiskálních typů podpory (např. daňové zvýhodnění). Ve Strategii regionálního rozvoje je jejich použití již zapovězeno.

Dlouhodobě oblíbeným nástrojem české regionální politiky jsou různé typy podpor vztahující se k úvěrům, což je vůči ostatním členským státům určité specifikum. Nosný typ finančních podnětů ve všech členských státech jsou různé typy grantů, tedy dotací.

Restriktivní prostředky

Zpravidla nástroje namířené proti alokaci v přetížených regionech, nyní dochází k jeho omezování. V Česku se tento nástroj nikdy nepoužíval.

Decentralizace vládních úřadů

Tento nástroj je v současnosti velmi málo používán, v některých zemích s ním měly docela dobré zkušenosti. V Česku se tento nástroj nikdy neaplikoval.

Regionální alokace veřejných investic a vládních zakázek

Tento nástroj je v zemích Evropské unie málo využíván podobně jako v České republice. Navíc zadávání veřejných zakázek v Evropské unii již nesmí být podmiňováno aspekty regionálního rozvoje.

⁽³⁰⁾ VIII. Regionální kolokvium o regionálních vědách; Brno 2005; Masarykova univerzita v Brně; Wokoun, R.: Nástroje regionální politiky; str. 216 - 217.

Regionální rozvojové agentury

Nástroje zaměřené na zlepšování podnikatelského prostředí. Význam tohoto nástroje stále narůstá jak v Evropské unii tak v České republice a to především díky uvědomění si důležité role tohoto nástroje.

Makroekonomické nástroje

Značná část těchto nástrojů není koncipována jako regionální a byly proto až na výjimky postupně opuštěny. Dnes se v zemích Evropské unie ani v české regionální politice neuplatňují.

1.10. Programové zabezpečení

V závěru první části této práce bych se ráda zaměřila na programové dokumenty, které jsou dle mého názoru výchozím bodem pro všechny další kroky v oblasti formování a následné aplikace regionální politiky. Soubor strategických a programových dokumentů, které bylo potřeba vytvořit je tvořen nikoli izolovaně, ale v návaznosti na sebe a je členěna na dokumenty České republiky (vypracované na úrovni státu a na úrovni krajů, resp. regionů NUTS II) a dokumenty Evropské unie (pro využití zdrojů předvstupních a strukturálních fondů). Jejich soustavu, základní úrovně a provázanost znázorňuje následující schéma (viz obr. č. 3).⁽³¹⁾

1.10.1. Strategické a programové dokumenty na úrovni státu

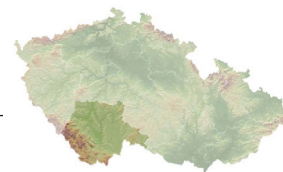
Dlouhodobé koncepce jako základní dlouhodobé koncepční dokumenty, které orientují rozvoj různých sfér národního hospodářství.

Strategický program sociálního a ekonomického rozvoje ČR⁽³²⁾ - základní strategický dokument rozvoje ekonomiky na vymezené období.

Strategie regionálního rozvoje České republiky⁽³³⁾ - základní strategický dokument pro podporu regionálního rozvoje na vymezené období. Obsahuje zejména analýzu stavu regionálního rozvoje, charakteristiku slabých a silných stránek v rozvoji krajů, strategické cíle regionálního rozvoje v České republice, vymezení státem podporovaných regionů a doporučení dotčeným ústředním správním orgánům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví

⁽³¹⁾ *Strategie regionálního rozvoje; Ministerstvo pro místní rozvoj; Praha; květen 2006.*

⁽³²⁾ ⁽³³⁾ www.mmr.cz, leden 2007

spadajících do působnosti jednotlivých ministerstev. Strategii regionálního rozvoje schvaluje na návrh MMR vláda České republiky.

Poprvé vznikl tento koncepční materiál na poli regionální politiky v roce 2000. ⁽³⁴⁾ Stal se základním rámcem pro formování regionální politiky České republiky a zároveň materiálem komplementárním s regionální politikou Evropské unie. Dne 17.5.2006 byla schválena ⁽³⁵⁾ Strategie regionální politiky ČR, pro léta 2007-13. Tento dokument byl aktualizován především z důvodu nutnosti implikace nových nařízení EU v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti (jsou sladěny s prioritami EU, stanovenými v politice hospodářské a sociální soudržnosti “Politika hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie”) a v obnovené Lisabonské strategii.

Strategie regionálního rozvoje je významným zdrojovým dokumentem při přípravě Národního rozvojového plánu (NRP), resp. Národního strategického referenčního rámce (NSRR) a operačních programů, orientovaných na čerpání prostředků z evropských fondů.

V oblasti politiky soudržnosti je Strategie regionálního rozvoje výchozím vstupním podkladem pro regionální dimenzi základních programových dokumentů na národní úrovni – „Národního rozvojového plánu” a „Národního strategického referenčního rámce“. Tyto dokumenty zastřešují všechny tři nové cíle politiky soudržnosti, tj. konvergence, regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, evropská územní spolupráce, definují hlavní oblasti intervence strukturálních fondů do úrovně priorit a odůvodňují počet a zaměření operačních programů.

Strategie regionálního rozvoje pro období 2007 - 2013 stanovuje tento dlouhodobý cíl následovně:

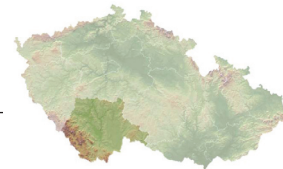
“Vyvážený, harmonický a udržitelný rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.”

Tento globální cíl se skládá ze tří strategických cílů:

- **rozvojově zaměřený cíl** zvýšení ekonomického a enviromentálního potenciálu, konkurenceschopnosti a sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony Evropy,
- **disparitně zaměřený cíl** zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit a využívání specifík území,

⁽³⁴⁾ Usnesení č. 682 ze dne 12. července 2000 o Strategii regionálního rozvoje České republiky.

⁽³⁵⁾ Usnesením vlády ČR č. 560.

- **instrumentální cíl** institucionálního a finančního zabezpečení strategie.

Státní program regionálního rozvoje - střednědobý dokument, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje a stanoví zaměření podpory regionálního rozvoje pro jeden nebo společně pro více regionů. Regionální program rozvoje vypracovává MMR ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady a kraji, a podle potřeby s ostatními dotčenými subjekty. Obsahuje zejména vymezení předmětných regionů, cíl, jehož má být podporou jeho rozvoje dosaženo, stanovení oblastí, na něž je podpora zaměřena včetně navrhovaných opatření, podmínky pro poskytování finanční podpory, formy a způsob jejího poskytování a potřebné finanční prostředky na jednotlivá opatření včetně jejich rozdělení dotčeným správním úřadům a krajům a časové období jeho platnosti. Regionální program rozvoje schvaluje na návrh MMR vláda České republiky.

Sektorové politiky (schválené neoficiálně) - střednědobé dokumenty, které formují přístup státu k podpoře rozvoje příslušného sektoru a jeho odvětví, poskytují potřebná východiska a stanoví rozvojové cíle a zásady pro vypracování sektorových rozvojových programů.

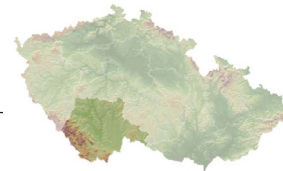
Sektorový rozvojový program - taktický dokument, který konkretizuje rozvojové cíle a rozvojové aktivity sektoru ve formě konkrétních opatření a projektů. Tento dokument není zatím konstituován.

1.10.2. Strategické a programové dokumenty na úrovni kraje

Strategie rozvoje kraje jako základní strategický dokument, který orientuje další rozvoj kraje na vymezené období.

Program rozvoje územního obvodu kraje (zkráceně **Program rozvoje kraje**)⁽³⁶⁾ - taktický dokument, který konkretizuje strategické cíle a rozvojové aktivity ve formě konkrétních opatření a projektů, určuje jejich nositele a stanoví způsob financování a implementace. Obsahuje zejména analýzu hospodářského a sociálního rozvoje územního obvodu kraje, charakteristiku slabých a silných stránek jeho jednotlivých částí a hlavní směry jeho rozvoje, vymezení regionů uvnitř územního obvodu kraje, jejichž rozvoj je třeba podporovat s ohledem na jeho vyvážený rozvoj, spolu s uvedením problémových oblastí, na něž má být podpora zaměřena včetně navrhovaných opatření, úkoly a priority v rozmístění a rozvoji občanské vybavenosti, infrastruktury, životního prostředí, sociální politiky, vzdělávání a dalších odvětví v jeho samo-statné působnosti.

⁽³⁶⁾ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (změna 320/2002 Sb.)

1.10.3. Programové dokumenty Evropské unie pro využití strukturálních fondů

Národní rozvojový plán - je hlavním dokumentem pro vyjednání podpory ze Strukturálních fondů Evropské unie a zahrnuje všechny regiony Cíle 1 v ČR (regiony v úrovni NUTS 2).

Rámec podpory Společenství (CSF – Community Support Framework) - vytvořen Evropskou komisí na základě předloženého RDP. Jde o dokument, který vymezuje zaměření a rozsah podpory ze Strukturálních fondů Evropské unie.

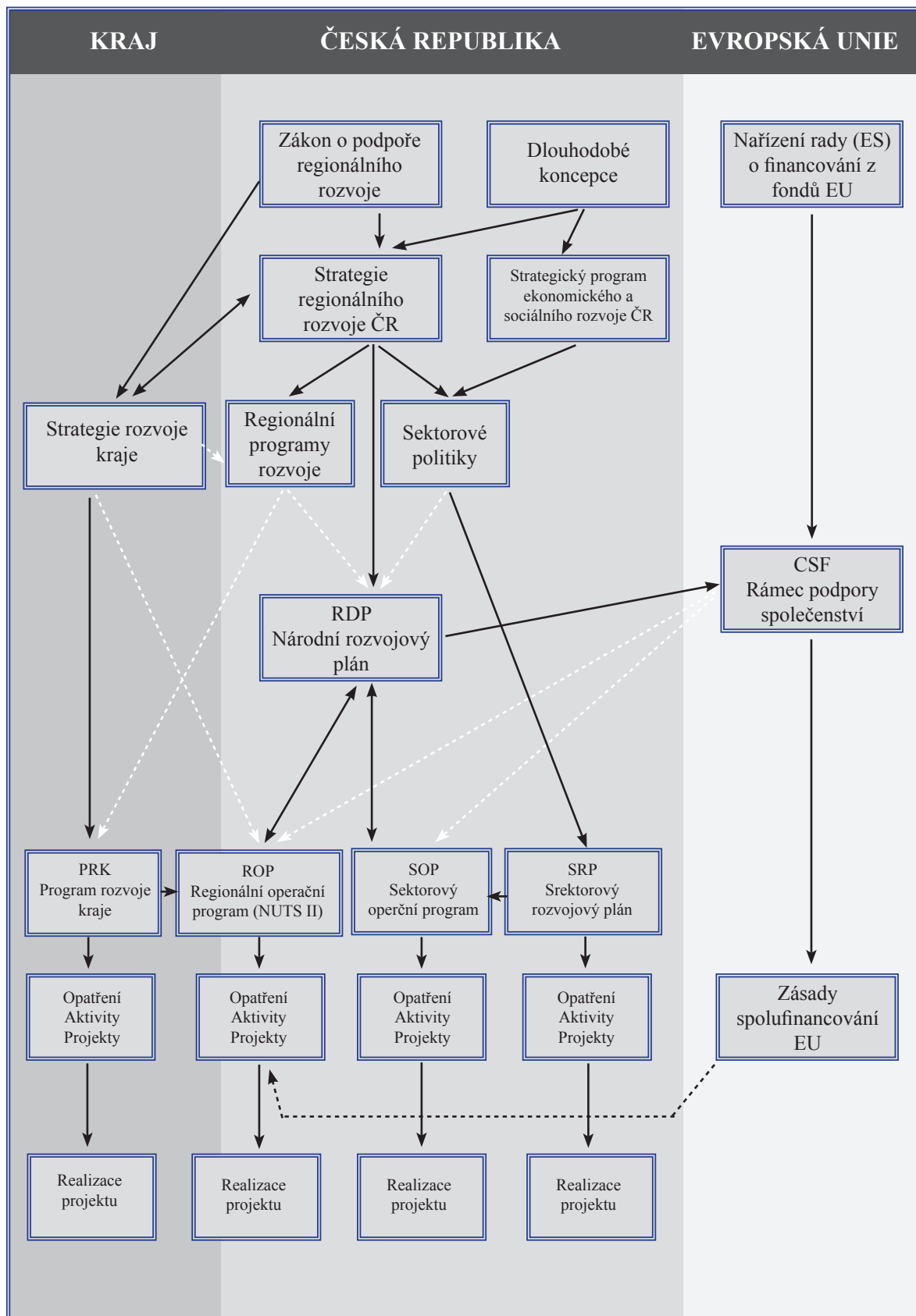
Sektorové operační programy (SOP – Sectoral Operation Programme) - taktické dokumenty vytvořené na úrovni ministerstev, které rozpracovávají problémové celky strategií mající plošný (celostátní) charakter. Jeden SOP zahrnuje opatření vždy pro všechny regiony Cíle 1 v ČR, pro které bude požadováno spolufinancování ze zdrojů Evropské unie.

Regionální operační programy (ROP – Regional Operation Programme) - taktické dokumenty, které jsou zpracovány v úrovni jednotlivých regionů NUTS 2. ROP rozpracovávají ty problémové celky strategií, pro které je požadováno spolufinancování ze zdrojů Evropské unie.

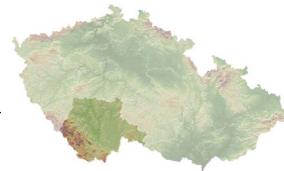
Na tvorbě všech strategických a programových dokumentů se podílí odborníci z různých odvětví a oborů činnosti. Již to by mělo být zárukou jejich odbornosti a dokonalosti. Důležité je však propojení a koordinace všech činností a především vzájemné směřování k vytyčenému cíli, který by měl být společný.

Obr. č. 3: Soustava strategických a programových dokumentů pro podporu regionálního rozvoje

Zdroj: Akční plán rozvoje Jihočeského kraje pro rok 2002 a další období.

II. ČÁST

REGIONÁLNÍ POLITIKA JIHOČESKÉHO KRAJE

2. Jihočeský kraj

Předchozí oddíl byl zaměřen na základní východiska, principy a způsoby fungování regionální politiky České republiky a Evropské unie. V tomto navazujícím oddíle bych se ráda zabývala regionální politikou Jihočeského kraje a nástroji regionální politiky využívanými v rámci tohoto kraje. Vzhledem k tomu, že neexistuje jednotný názor na členění jednotlivých nástrojů regionální politiky a ani komplexní a ucelené jednoznačné indikátory, na základě kterých by se dala vyhodnotit úspěšnost použitých nástrojů, pokusila jsem se analyzovat nástroje, které považuji za klíčové a zároveň dostupné z hlediska získání informací a reprezentativních dat.

Pro pochopení souvislostí a důvodů aplikace jednotlivých nástrojů se pokusím nejprve nastínit celkový socioekonomický profil Jihočeského kraje a zároveň také jeho pozici v rámci České republiky.

2.1. Profil Jihočeského kraje

2.1.1. Geografie Jihočeského kraje

V rámci České republiky leží Jihočeský kraj, při jižní hranici, kde tvoří část státní hranice (v celkové délce 323 km) s Rakouskem (Horní a Dolní Rakousko) a Spolkovou republikou Německo (Bavorsko). Na západě Jihočeský kraj sousedí s krajem Plzeňským, na severu s krajem Středočeským, na východě s krajem Vysočina a s krajem Jihomoravským.

Kraj má rozlohu 10 057,3 km², což je 12,8 % rozlohy České republiky. Převážná část území leží v nadmořské výšce 400 - 600 m n. m. Nejvyšším místem je šumavský vrchol Plechý (1 378 m), místem s nejnižší nadmořskou výškou je hladina Orlické přehrady (330 m).⁽³⁷⁾

Představuje geograficky uzavřený celek, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina s Českobudějovickou a Třeboňskou pánví. Na jihozápadě je obklopena Šumavou, na severozápadě výběžky Brd, na severu Středočeskou žulovou vrchovinou, na východě Českomoravskou vrchovinou a na jihovýchodě Novohradskými horami.

Území kraje náleží do povodí horní a střední Vltavy s přítoky Otavou, Lužnicí, Malší,

⁽³⁷⁾ *Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje; Regionální rozvojová agentura RERA a.s.; 30.11.2001; Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje; Listopad 2005; RERA a.s.; KP Projekt s.r.o.; Jihočeský kraj.*

Blanicí a mnohými dalšími. V minulosti zde bylo vybudováno více než 7 000 rybníků, jejichž celková výměra dnes představuje více než 30 tis. hektarů. Největšími z nich jsou rybníky Rožmberk s rozlohou 490 ha, Bezdrev se 450 ha a Horusický rybník se 415 ha, které jsou zároveň největšími rybníky v České republice. Kromě toho byla na území kraje vybudována velká vodní díla Lipno (největší vodní plocha v České republice 4 870 ha), Orlík s rozsáhlými rekreačními oblastmi a také Římov, který zásobuje pitnou vodou značnou část kraje. V posledních letech byla v souvislosti s výstavbou jaderné elektrárny Temelín vybudována vodní nádrž Hněvkovice.

Jihočeský kraj je krajem s nejmenší hustotou zalidnění z celé České republiky, zalidnění kraje je značně nerovnoměrné. V pěti největších městech žije více než třetina obyvatel. Největším městem jsou České Budějovice s téměř 100 tisíci obyvateli, které jsou přirozeným centrem kraje.

2.1.2. Správní členění Jihočeského kraje

Dle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu je Česká republika rozdělena na kraje, kraje na okresy a okresy na obce a vojenské újezdy.

Správní členění České republiky jako celku, a tedy i Jihočeského kraje, vychází z právního řádu České republiky. Jedná se o sled ústavních zákonů, zákonů, nařízení vlády a vyhlášek.

Vybraná legislativa upravující problematiku územního členění, výkonu státní správy a samosprávy je následující:

- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,
- Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu,
- Vyhláška č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy,
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení),
- Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností,
- Vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

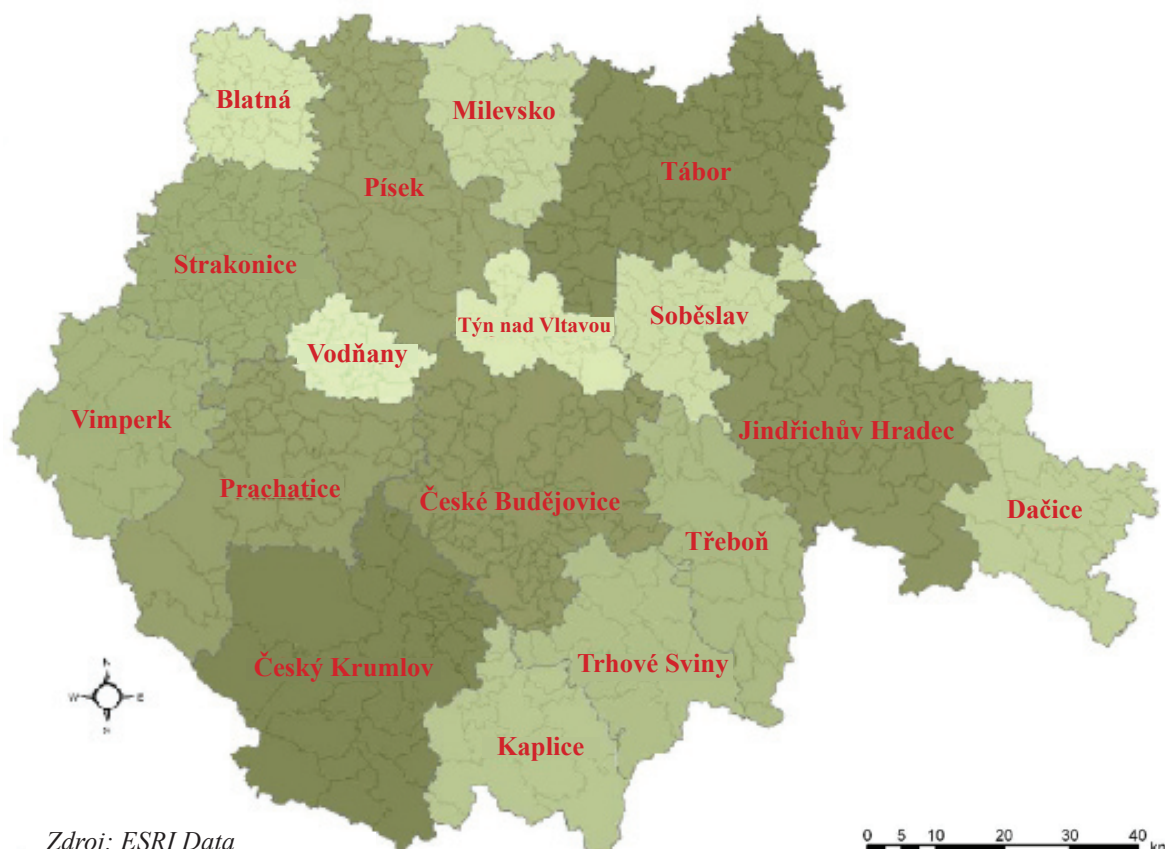

Sídlo krajského úřadu je v Českých Budějovicích, které jsou s téměř 100 tisíci obyvateli největším městem kraje. Dalšími velkými městy jsou Tábor (36 tisíc obyvatel), Písek (29,8 tisíc obyvatel), Strakonice (23,3 tisíc obyvatel) a Jindřichův Hradec (22,7 tisíc obyvatel). Celkem je v kraji 623 samosprávných obcí s téměř 2 000 osadami (viz tab. č. 4).

Jihočeský kraj je vymezen okresy: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor, přičemž dle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu byl součástí Jihočeského kraje i okres Pelhřimov. Po přijetí zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky byl okres Pelhřimov zařazen do kraje Vysočina.

V současné době mají okresy význam pouze ve smyslu územního členění. V rámci reformy veřejné správy byla k 31. 12. 2002 ukončena činnost okresních úřadů a jejich působnost byla přenesena na územní samosprávné celky (obce s rozšířenou působností a kraj, viz obr. č. 4), popř. jiné orgány státní správy.

**Obr. č. 4: Správní obvod obce s rozšířenou působností v Jihočeském kraji
Obec s rozšířenou působností**

Zdroj: ESRI Data

Tab. č. 4: Jihočeský kraj – vybrané ukazatele (údaje k 31. 12. 2005)

Kraj	Rozloha (km ²)	Katastrální plocha (ha)	Počet obcí	Počet katastrů	Počet částí obce	Počet obcí se statutem města	Podíl městského obyvatelstva (%)	Podíl venkovského obyvatelstva (%)	Hustota obyvatelstva na km ²
Jihočeský	10 057,3	1 005 731	623	1 617	1 975	45	63,9	36,1	62,2

Zdroj: ČSÚ, Krajská reprezentace České Budějovice, leden 2007

2.1.3. Ekonomický vývoj Jihočeského kraje

Vzhledem k odlehlosti, geografickým podmínkám, nedostatečné infrastruktuře a nedostatku nerostného bohatství mělo již v minulosti velký význam lesnictví (rozlehlé lesní porosty na Šumavě). Z tohoto důvodu se v Jihočeském kraji dařilo dřevařskému průmyslu. Vzhledem k nalezištím křemene a křemenného písku zde vznikl také průmysl sklářský. Dalším důležitým odvětvím bylo rybářství a zemědělství.

Tyto podmínky značně omezily další růst již existujících výrobních odvětví a ztížily rozvoj nově vzniklých odvětví (papírenský průmysl). Situace se změnila s příchodem elektřiny a možností jejího masového využití. Začal se více rozvíjet průmysl. Nejvíce průmyslové výroby bylo soustředěno v okolí Českých Budějovic. Zbývající část Jihočeského kraje zůstala i nadále zemědělsky zaměřená. Po roce 1948 se v Jihočeském kraji začalo s budováním podniků, zaměřených především na strojírenský průmysl. Budování průmyslu navazovalo i na místní tradice, a to především v rozvoji dřevozpracujícího, textilního a potravinářského průmyslu.

Rozložení průmyslových a obchodních ploch v Jihočeském kraji je v současnosti ovlivněno tradicí průmyslové výroby v městských centrech. V posledním období hraje roli i geografické umístění v blízkosti ekonomicky rozvinutých států - Rakouska a Německa. Dalším faktorem ovlivňujícím rozmístění těchto ploch je heterogenní rozmístění sídel a obyvatelstva v kraji a podmínky vyplývající z ochrany přírody na rozsáhlých chráněných územích – Národní park (dále jen NP) a Chráněná krajinná oblast (dále jen CHKO) Šumava, CHKO Třeboňsko a CHKO Blanský les. Zejména v pohraničních oblastech došlo vlivem existence železné opony k zániku tradičních řemesel.

Přes velmi silné industriální vlivy stále hraje důležitou roli (vzhledem k udržování rázu krajiny) na většině území primární sektor (zemědělství, lesnictví a rybářství). Do vývoje zemědělství v minulosti zasáhlo výrazně družstevnictví, které deformovalo základní vlast-

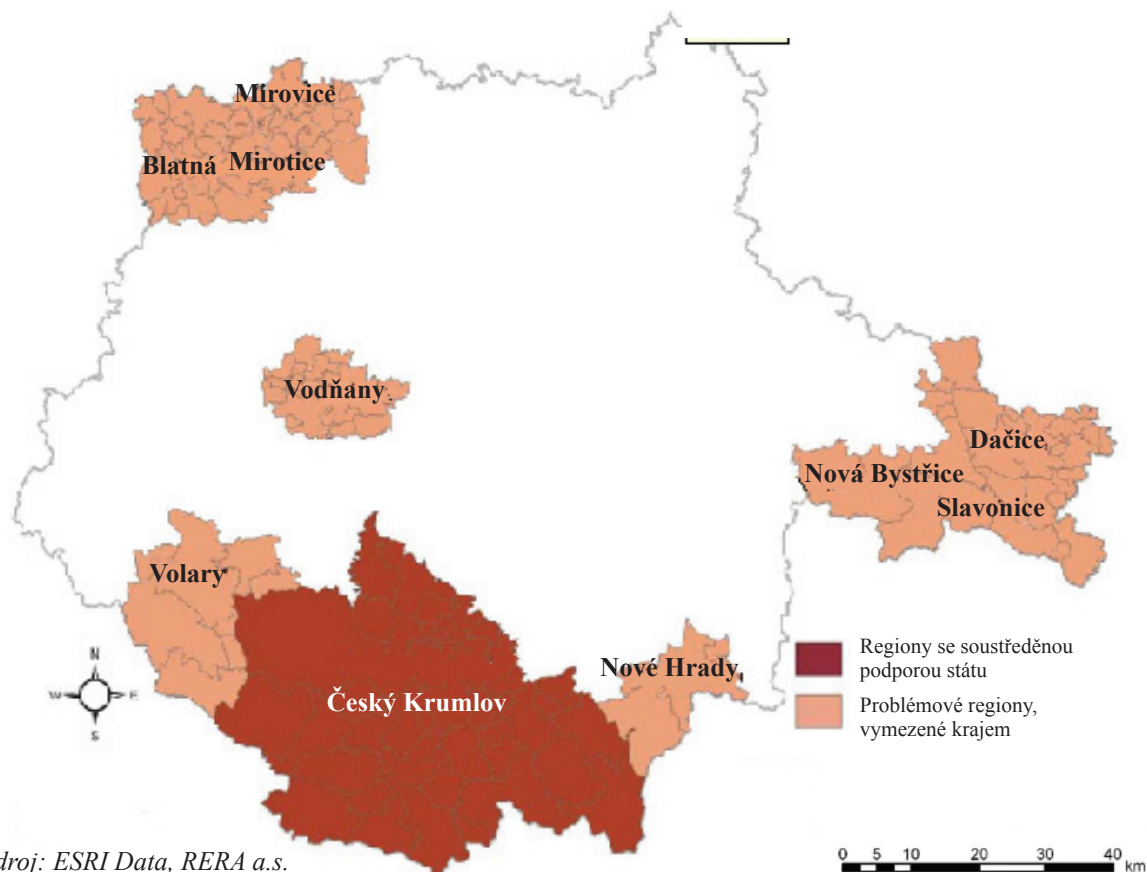

nické vztahy a často mělo negativní dopad na celou krajinu. Družstevní velkovýroba však za 40 let pevně zakotvila v hospodářském životě, a proto nebyla likvidace či transformace velkých družstev po roce 1990 vždy snadnou záležitostí. Družstevní zemědělská výroba spolu se státními dotacemi však přispívala k určité stabilizaci vesnice, a úbytek obyvatel vesnice proto nedosahoval takových rozměrů jako po roce 1990.

Celkově lze za celé území konstatovat, že dochází k odvětvové konverzi s výrazným poklesem podílu zemědělství a některých oborů průmyslu, zejména těch, které jsou zajišťovány velkými podniky. Na druhé straně se rozvíjí terciární sektor, zejména obchodní síť a škála služeb zajišťovaných jak pro obyvatele, tak zejména pro podniky. V souvislosti se změnami doprovázejícími přerod z centrálně plánované ekonomiky na tržní, je potřeba zmínit také jejich vliv na jednotlivé části České republiky. Jedná se především o změny, které vedly k utlumování či zastavení činnosti podniků, a s tím souvisejícímu snižování počtu pracovníků. V důsledku toho vznikly hospodářsky slabé a strukturálně postižené oblasti či celé regiony. V rámci Jihočeského kraje je takto klasifikován celý okres Český Krumlov.

Mimo to, jsou na území Jihočeského kraje vymezeny regiony, které je nutné podporovat z hlediska vyváženého rozvoje kraje (viz obr. č. 5).

Obr. č. 5: Hospodářsky slabé a strukturálně postižené regiony na území JČK

Zdroj: ESRI Data, RERA a.s.

Města a obce kraje navázala řadu partnerských vztahů s městy v sousedních zemích - v Rakousku a Německu. Tyto vztahy jsou dobrým základem pro rozvoj regionální spolupráce mezi Jihočeským krajem a sousedními zahraničními regiony.

2.1.4. Hospodářské prostředí Jihočeského kraje

Podíváme-li se na základní makroekonomické ukazatele, jako je např. hrubý domácí produkt (HDP, Tab. č. 5), hrubá přidaná hodnota nebo míra nezaměstnanosti, řadí se Jihočeský kraj k ekonomicky silnějším krajům ČR. V porovnání s regiony nových členských zemí EU se pak kraj řadí mezi špičku. Ve srovnání se sousedními regiony Dolním Bavorskem a Horním Rakouskem je však hodnota těchto ukazatelů stále nízká.

Pokud porovnáme tempo ekonomického růstu kraje se sousedními regiony a s některými zeměmi EU, nebudou se výsledné hodnoty nijak výrazně lišit, neboť ekonomický růst kraje má dlouhodobě vzrůstající trend a oproti regionům v tradičních zemích unie je mírně progresivnější. Jihočeský kraj se může pochlubit dlouhodobě nízkou nezaměstnaností (6,69 % k 31. 12. 2005), která je výrazně pod průměrem jak republikovým (8,88 % k 31. 12. 2005), tak EU25 (8,5 % k 31. 12. 2005). V této souvislosti je zajímavý vztah k výši mezd, které jsou s výjimkou okresu České Budějovice ve srovnání s ostatními kraji poměrně nízké. Nadále je zřetelná disparita mezi příhraničními oblastmi a přirozenými centry Jihočeského kraje. ⁽³⁸⁾

Tab. č. 5: Hodnota HDP a výše HDP na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání v roce 2005

Kraj/ČR	HDP (mil. Kč)	HDP na 1 obyv. (Kč)	Počet obyvatel
Česká republika	2 970 261	290 232	10 206 923
Hlavní město Praha	713 814	606 925	1 165 617
Středočeský	310 160	269 674	1 122 391
Jihomoravský	302 309	267 463	1 137 748
Moravskoslezský	296 974	237 244	517 282
Ústecký	193 614	235 260	546 995
Jihočeský	162 124	258 668	625 421
Plzeňský	153 183	278 326	1 258 588
Olomoucký	144 804	226 617	303 722
Královéhradecký	142 083	259 348	820 619
Zlínský	137 313	232 558	591 287
Vysočina	124 700	244 510	549 216
Pardubický	121 037	239 415	635 449
Liberecký	99 488	232 303	505 193
Karlovarský	68 657	225 410	427 395

Zdroj: ČSÚ, Krajská reprezentace České Budějovice, leden 2006

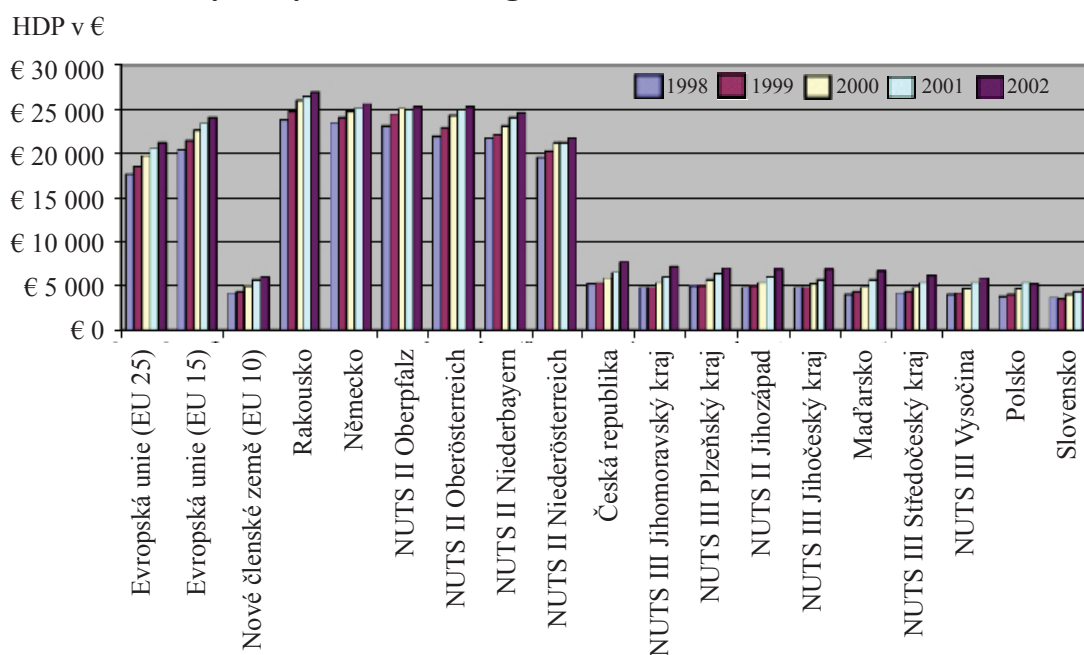
⁽³⁸⁾ Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje; Listopad 2005; RERA a.s.; KP Projekt s.r.o.; Jihočeský kraj; kapitola 3; Ekonomika a podnikání.

V roce 2005 se Jihočeský kraj podílel na výši HDP ČR v běžných cenách přibližně 5,5 % a umístil se v mezikrajovém srovnání na 6. místě. Shodného umístění dosáhl i v přepočtu hrubého domácího produktu na obyvatele a to s hodnotou 258,7 tis. Kč.

Pokud porovnáme výsledky se sousedními státy a jejich regiony, pozorujeme, že kraj se pohybuje přibližně okolo 30 % HDP Dolního Bavorska či Horního Rakouska. Srovnáním s

Obr. č. 6: Hodnota HDP v tržních cenách na 1 obyvatele ve vybraných zemích a regionech EU v letech 1998 - 2002

Zdroj: Eurostat, leden 2007

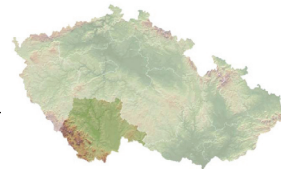
novými členy EU jsou však tyto hodnoty nadprůměrné (viz. obr. č. 6).

Co se týče vývoje hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele v Jihočeském kraji, lze v letech 2000 - 2005 vyzorovat jeho plynulý růst. A sice z 187 000 Kč na obyvatele v roce

Tab. č. 6: Makroekonomické ukazatele za Jihočeský kraj v letech 2000 - 2005

Ukazatel	2000	2001	2002	2003	2004	2005
HDP na 1 obyvatele v Kč	187 000	196 256	214 462	225 011	242 791	258 668
HDP na 1 obyvatele v PPS			12 973	13 220	14 072	15 427
HDP na 1 obyvatele, ČR = 100	89,3	86,7	90,6	89,8	89,0	89,1
HDP na 1 obyvatele v PPS, EU 25 = 100	57,9	57,2	61,3	61,9	63,1	65,6

Zdroj: ČSÚ, Krajská reprezentace České Budějovic, leden 2006

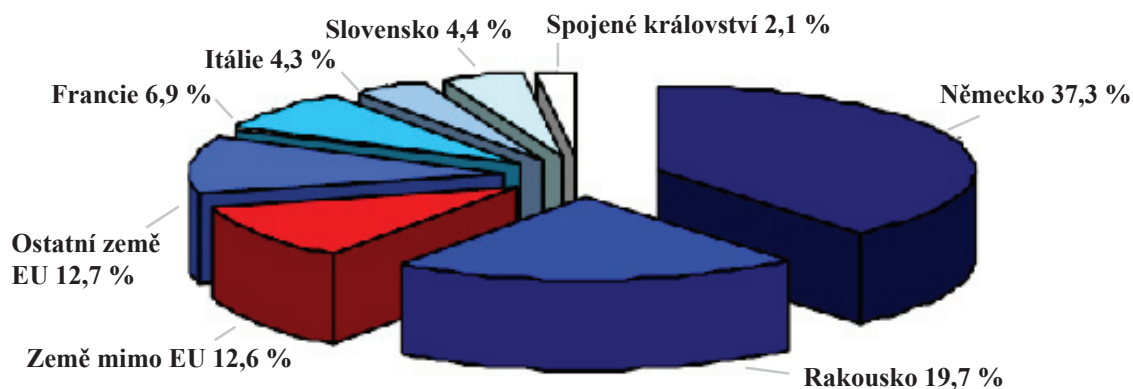
2000 k 258 668 Kč v roce 2005 (viz. tab. č. 6).

2.1.5. Zahraniční obchod

V rámci mezikrajového srovnání se hodnoty exportu v přepočtu na 1 obyvatele pohybují na 11. místě. V absolutních číslech je tato hodnota podprůměrná. Specifikem pro tento kraj je jeho orientace a závislost odbytu na dvou stěžejních trzích. Jsou to trhy Německa a Rakouska, do kterých směřuje k 60 % jihočeského exportu.

Cílové země exportu a podíl jednotlivých států na tomto exportu vystihuje níže uvedený

Obr. č. 7: Cílové země vývozu z Jihočeského kraje v roce 2005

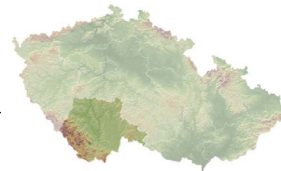
Zdroj: ČSÚ, Krajská reprezentace České Budějovice, leden 2006

obrázek. (viz obr. č. 7).

2.2. Regionální politika Jihočeského kraje

Na základě výše uvedeného profilu kraje, bych následující kapitolu ráda věnovala již konkrétním krokům, přístupům a nástrojům regionální politiky, jež jsou uplatňovány v Jihočeském kraji. Na základě terénního průzkumu, který probíhal formou rozhovorů s představiteli kraje a regionální rozvojové agentury RERA a.s., jsem si vytyčila několik klíčových bodů, které považuji za důležité v oblasti regionálního rozvoje tohoto kraje. Jednotlivé kapitoly člením dle těchto klíčových bodů a snažím se postihnout využití, charakter a efektivitu nástrojů využitých v dané oblasti.

Za stěžejní oddíl celé této kapitoly považuji strategické a programové dokumenty, které jsou vytvářeny v rámci kraje, a v návaznosti na ostatní dokumenty vytvářené na úrovni státu,

sdužených krajů, obcí či mikroregionů. Těmto dokumentům přikládám velkou důležitost a proto jim budu věnovat velkou pozornost. V rámci této kapitoly zmíním také dokumenty, které vznikly z iniciativy kraje, ať už v rámci kraje samostatně či s podporou Evropské unie. Tyto dokumenty zaměřené na detailní analýzu jednotlivých oblastí regionální politiky vedou ke zvyšování informovanosti a povědomí o vývoji regionu a vytváření iniciativy místních složek jako jsou obyvatelé, neziskové organizace či podnikatelský sektor.

V dalších kapitolách se pak zaměřím na Instituce působící v rámci kraje v oblasti regionálního rozvoje, neboť i ty jsou velmi důležitým článkem mozaiky, z níž se regionální politika skládá, a zároveň nástrojem, který by měl přispívat k rozvoji regionu. Navíc pokud tyto složky fungují na základě vytyčených cílů, vede jejich činnost nesporně k pozitivním výsledkům.

Dále bych zmínila několik problematických a zároveň strategických oblastí klíčových pro další růst regionu a z toho se odvíjejících nástrojů. Například v oblasti tvorby klastrů, infrastruktury či cestovního ruchu.

Závěr kapitoly zaměřím na “Evropské projekty” v Jihočeském kraji. Rokem 2006 skočilo zkrácené plánovací období, kdy měli podnikatelé, obce, kraje, neziskové organizace a další subjekty možnost předkládat rozvojové projekty v rámci dotačního systému strukturálních fondů EU. Oficiální statistiky v tomto ohledu ukazují na příznivé výsledky kraje.

2.2.1. Strategické a programové dokumenty

Koncepce rozvoje kraje vychází z několika stěžejních programových dokumentů. Jedním z nich a zároveň nejdůležitějším v oblasti formování regionální politiky je Program rozvoje kraje (PRK), který konkrétně pro Jihočeský kraj zpracovala Regionální rozvojová agentura RERA a.s. Tento dokument byl vydán k 30.11.2001. Jeho podoba vychází ze Strategie regionálního rozvoje ČR.

Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje (2001)

Dne 14. července 1999 projednala vláda ČR Návrh strategie regionálního rozvoje České republiky. K němu přijala usnesení č. 713, v němž mimo jiného, jako jeden z dalších postupových kroků, uložila rozpracování realizační fáze strategií rozvoje jednotlivých krajů. Podobu tohoto rozpracování stanovují Zásady regionální politiky vlády⁽³⁹⁾ a Zákon o podpoře re-

⁽³⁹⁾ Usnesení vlády ČR č. 235/98.

gionálního rozvoje. Ty definují jako základní programový dokument realizační fáze strategie regionálního rozvoje na úrovni kraje “Program rozvoje územního obvodu kraje”. Na tomto základě byl v roce 2000 zpracován “Návrh programu rozvoje Jihočeského kraje” Regionální rozvojovou agenturou RERA a.s. S drobnými úpravami byl 12.11.2000 odsouhlasen Regionální koordinační skupinou a předán do rukou hejtmána Jihočeského kraje RNDr. Jana Zahradníka, jakožto zadavatele tohoto projektu.

Program je zpracován na základě metodických postupu a prvků programových dokumentů Evropské unie (včetně terminologických) s cíle dosáhnout jednotného pojetí, obsahu a formy presentace programových dokumentů vedoucí k zabezpečení jejich srovnatelné úrovně. Dokument navazuje na zpracovanou Strategii rozvoje Jihočeského regionu schválenou Regionální koordinační skupinou v březnu 1999 a respektuje Regionální operační program regionu NUTS 2 Jihozápad, schválený Regionálním řídicím a monitorovacím výborem regionu NUTS 2 Jihozápad v listopadu 1999.

Jedná se o střednědobý programový dokument k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje s důrazem na sociálně ekonomickou sféru. Lze jej charakterizovat jako program cílených opatření, příp. intervencí, přijatý pro stimulaci ekonomického a sociálního rozvoje kraje. Na základě výsledků ročního hodnocení probíhala jeho průběžná aktualizace a doplnění.

Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje konkretizuje strategické cíle a rozvojové aktivity stanovené Strategií rozvoje Jihočeského regionu ve formě konkrétních opatření a projektů, určuje jejich nositele a navrhuje způsob financování a implementace. V souladu s § 9 Zákona o podpoře regionálního rozvoje obsahuje zejména:

- analýzu ekonomického a sociálního rozvoje územního obvodu kraje, charakteristiku slabých a silných stránek jeho jednotlivých částí a hlavní směry jeho rozvoje (problémové okruhy),
- vymezení regionů uvnitř územního obvodu kraje, jež je třeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj, spolu s uvedením problémových oblastí, na něž má být podpora zaměřena, včetně navrhovaných opatření,
- úkoly a priority v rozmístění a rozvoji občanské vybavenosti, infrastruktury, životního prostředí, sociální politiky a zdravotnictví, vzdělávání, zemědělství, lesnictví a rybářství, podpory podnikání a cestovního ruchu.

Strategická vize Jihočeského kraje obsažena v tomto dokumentu zní:

“Jihočeský kraj chce být regionem bohatým, založeným na přírodním a kulturním dědictví předchozích generací, respektující jeho začleňování do Evropské unie, který dosáhne úrovně vyspělých regionů členských států Evropské unie”.

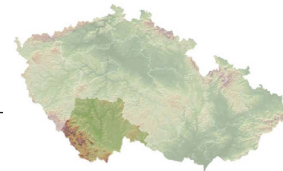
Program rozvoje územního obvodu Jihočeského kraje vytváří zároveň základní rámec pro formování regionální politiky Jihočeského kraje s ohledem na regionální politiku Evropské unie. To povede ke skloubení vlastních zájmů a potřeb jednotlivých mikroregionů s naplňováním konvergenčních kritérií Evropské unie.

Akční plán (pro rok 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007)

Se základním dokumentem Programu rozvoje kraje vznikl zároveň tzv. “Akční plán”, který obsahuje ve zkrácené verzi syntetickou část programu rozvoje kraje a přehled konkrétních projektů doporučených k realizaci v nejbližším období. Podoba a obsah Akčního plánu se postupně vyvíjel, nicméně vždy zahrnoval aktuální analýzu stavu územního rozvoje v návaznosti na nově vzniklé skutečnosti. Z těchto dokumentů lze vysledovat důležitá zlomová období, jakými byly například povodně v srpnu roku 2002, které způsobily změnu alokace částky přibližně 15,3 mil. Kč původně určené na projekty Programu rozvoje kraje, na pomoc osobám postiženým povodněmi a jiné další podstatné události.

Na tvorbě Akčních plánů se podílely pracovní skupiny složené vždy ze skupin odborníků pro jednotlivé oblasti (Infrastruktura, Cestovní ruch, Podpora a rozvoj podnikání, Zemědělství, Sociální oblast, Životní prostředí, Vzdělávání). Tyto pracovní skupiny zahrnovaly zástupce kraje, samosprávy a státní správy na různých úrovních regionálních orgánů, podnikatelů, vysokých škol, výzkumných ústavů, komor, neziskových a zájmových organizací a dalších odborníků. Každá skupina čítala přibližně dvacet lidí. Kromě analýzy a charakteristiky kraje dokument zahrnuje i soubor projektů pokračujících z předešlého období a soubor projektů plánovaných pro následující období. Do současnosti bylo vytvořeno celkem šest takovýchto plánů. Poslední byl vypracován v roce 2006 a sloužit bude pro nadcházející rok (Akční plán Programu rozvoje kraje pro rok 2007). S jeho dokončením došlo k rozpuštění pracovních skupin a ukončení jejich činnosti. Již nyní ale vyvstávají diskuse, zda znova tyto pracovní skupiny obnovit, neboť systém jejich práce založený na interaktivním řešení problémových oblastí přinášel znatelné výsledky v podobě navrhovaných opatření.

V současnosti se také diskutuje otázka nutnosti celkové aktualizace “Programu rozvoje kraje”. S ohledem na to, že v současnosti probíhaly intenzivní dokončovací práce

“Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad” na období 2007 - 2013, není aktualizace “Programu rozvoje kraje” tak akutní. Neboť právě vytvořený “Regionální program NUTS II Jihozápad” je materiálem do značné míry se překrývajícím s “Programem rozvoje kraje”. Také ostatní dokumenty, které byly v posledním období vytvořeny právě z důvodu prací na “Regionálním programu NUTS II Jihozápad”, jako je například “Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje”, jsou dokumenty komplementárními, velmi podrobně vypracovanými a v současnosti svou aktuálností a rozsahem dostačujícími.

Regionální operační programy (ROP, 2006)

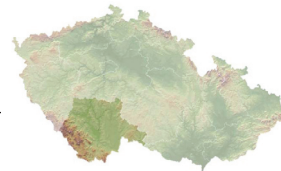
Nové programovací období EU 2007-2013 přineslo změny ve struktuře a zaměření operačních programů. Společný regionální operační program vypracovaný pro období 2004 - 2006 (SROP) jako jeden z pěti programů, které byly realizovány v České republice na základě Rámce podpory Společenství nahradí regionální operační programy (ROP) řízené v rámci jednotlivých regionů NUTS II. V regionu soudržnosti Jihozápad (tvořeným Jihočeským a Plzeňským krajem) bude realizován Regionální operační program NUTS II Jihozápad. Za tímto účelem⁽⁴⁰⁾ byl v regionu zřízen nový subjekt: “Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad”, jakožto řídicí orgán ROP NUTS II Jihozápad, který je zodpovědný za přípravu a realizaci programu. Orgány Regionální rady jsou Výbor Regionální rady, předseda Regionální rady a Úřad Regionální rady.

Regionální operační program NUTS II Jihozápad (dále ROP NUTS II JZ) je jedním z regionálních operačních programů, které budou realizovány pro Cíl Konvergence dle nařízení Evropských společenství (dále ES) o Evropském fondu regionálního rozvoje (dále ERDF). Tento dokument je hlavním dokumentem určujícím priority pro čerpání financí ze strukturálních fondů v programovém období 2007 - 2013 pro uvedený region soudržnosti JZ.⁽⁴¹⁾

Proces tvorby byl od počátku řízen Koordinační skupinou pro přípravu ROP NUTS II Jihozápad, ustavenou na základě usnesení RRRSJ č. 20/2005 z května roku 2005. Hlavní činností je zajištění souladu při zpracování ROPu Jihozápad s Metodikou pro přípravu programových dokumentů pro období 2007-2013 s dalšími strategickými dokumenty (NRP ČR a NSRR, PRK). Dále se na přípravě podílelo 5 tématicky zaměřených pracovních skupin složených ze zástupců krajských i obecních samospráv. Ty na základě analytické části tohoto dokumentu přispívaly k formování jednotlivých oblastí podpory v následujících oblastech podpory: Regionální infrastruktura a dostupnost, Ekonomický rozvoj, Rozvoj cestovního ruchu, Rozvoj lidských zdrojů, a Financování.⁽⁴²⁾

⁽⁴⁰⁾ Na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

⁽⁴¹⁾ ⁽⁴²⁾ Regionální operační program NUTS II Jihozápad na období 2007-2013.

Ke spolupráci byly osloveny také veřejné subjekty zahrnující nestátní neziskové organizace, podnikatele, Svaz měst a obcí ČR, Spolek pro obnovu venkova, Regionální agrární komoru a další subjekty.

2.2.1.2. Komplexní analýzy Jihočeského kraje

Obsahují shrnutí dosavadních poznatků oborových koncepcí. Konkrétně “Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje” (RERA, a.s. & KP projekt, s.r.o., 2005) je analýzou porovnávající vývoj kraje oproti stavu zachycenému ve starších dokumentech. Zároveň se se snaží tyto posuny popsat. Vychází z maxima dostupných statistických dat a dalších relevantních podkladů, studií a koncepcí. Na základě dostupných a získaných dat porovnává údaje jak za celou Českou republiku, tak za Evropskou unii.

2.2.1.3. Oborové koncepce Jihočeského kraje

V oblasti oborových koncepcí vzniklo několik podnětných dokumentů. Obvykle jsou zaměřeny na konkrétní problémy s cílem nastínění jejich řešení.

Obyvatelstvo a osídlení

Šetření potřeb trhu práce a školské soustavy v Jihočeském kraji (Jihočeská společnost pro rozvoj lidských zdrojů, o.p.s., 2005)

Projekt je zaměřen na zjištění situace na trhu práce ve střednědobém horizontu s cílem vytipování a zjištění konkrétních profesí a oborů, které budou trhem práce požadovány a které naopak požadovány nebudou.

Doprava

Koncepce rozvoje dopravní infrastruktury Jihočeského kraje (UDIMO, spol. s r.o., 2003)

Předmětem Koncepce jsou zejména dopravní cesty a dopravní zařízení silniční, železniční, cyklistické, vodní a letecké dopravy. V jednotlivých kapitolách je charakterizován cílový stav dopravní infrastruktury s časovým horizontem do roku 2030.

Technická infrastruktura

Územní energetická koncepce Jihočeského kraje (City Plan, spol. s r.o., 2003)

Koncepce navrhuje způsoby lepšího hospodaření s energiemi zejména pro velké budovy, (např. školy, nemocnice) a zároveň řeší využití nových možností dodávek tepla.

Ekonomický rozvoj

Projekt A3/4/5 Brownfields (RERA, a.s., 2003)

Koncepce revitalizace nevyužívaných průmyslových objektů a areálů (tzv. brownfields). Nastihuje možné způsoby řešení revitalizace, včetně metodiky postupu při realizaci a financování.

Projekt A3/4/8 Vytvoření systému péče o investory v Jihočeském kraji – Aftercare (RERA, a.s., 2003)

Dokument se zabývá následnou péčí o investory, která je nezbytným nástrojem pro uchování a zejména pak do budoucna pro rozšíření investic na území Jihočeského kraje. Objasňuje a sjednocuje poznatky o zahraničních a domácích investorech působících na území Jihočeského kraje.

Projekt A3/4/2 Koncepce podpory a marketingu Jihočeského kraje pro oblast přílivu a udržení investic (RERA, a.s., 2003)

Koncepce je podpurným prvkem pro rozhodování na celokrajské úrovni o způsobu prezentace kraje jako celku např. na tuzemských i zahraničních veletrzích a výstavách.

Cestovní ruch

Strategie rozvoje cestovního ruchu v Jihočeském kraji (RERA, a.s. & kolektiv, 2002)

Hlavním tématem studie je vyhodnocení situace v sektoru cestovního ruchu v kraji včetně zpracování profilu kraje, SWOT analýzy, návrhu cílů a opatření. Jedná se strategický dokument sloužící k efektivnější koordinaci podpory dalšího rozvoje cestovního ruchu v kraji s návazností na možnost podpory sektoru prostřednictvím státních fondů i fondů EU.

Občanská vybavenost

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Jihočeském kraji na období 2006-2009 (Krajský úřad Jihočeského kraje, 2005)

Dokument obsahuje analýzu vzdělávací soustavy v kraji a na základě předpokládaného demografického vývoje, vývoje na trhu práce a záměrů dalšího rozvoje kraje stanoví zejména cíle a úkoly pro jednotlivé oblasti vzdělávání, strukturu vzdělávací nabídky, především strukturu oborů vzdělávání, druhy, popřípadě typy škol a školských zařízení a jejich kapacitu a návrh na financování vzdělávání a školských služeb v kraji. Analýza stavu a dílčí trendy byly využity především v analytické části ROP.

Strategie podpory práce s dětmi a mládeží v Jihočeském kraji na období 2005-2008 (Krajský úřad Jihočeského kraje, 2005)

Strategie podpory práce s dětmi a mládeží v Jihočeském kraji na čtyřleté období vychází ze schválené „Koncepce státní politiky v oblasti dětí a mládeže do roku 2007“.

Životní prostředí

Plán odpadového hospodářství Jihočeského kraje (ECO trend s.r.o., 2004)

Je zpracován za účelem předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností a nakládání s nimi podle zákona o odpadech, zákona o obalech a dalších souvisejících předpisů, v souladu s principy udržitelného rozvoje a za účelem plnění mezinárodních a vlastních závazků ČR a kraje.

Tvorbu těchto dokumentů bych pokládala za hlavní nástroj regionální politiky, který dále určuje prioritní osy rozvoje regionu. Neboť kromě toho, že jejich obsahem jsou detailní analýzy prostředí. Za důležitý pokládám faktor, že na tvorbě dokumentů se podílí široké spektrum odborníků z různých oblastí, a to vše za možnosti připomínkování ze strany místních obyvatel. Tím se vytváří prostor pro debatování, konfrontaci názorů a prostor pro tvorbu optimálních řešení. Jako pozitivní také shledávám fakt, že veškeré dokumenty jsou tvořeny s dlouhodobým výhledem, což znamená, že se neorientují jen na akutní a rychlé vyřešení problému, ale na prognózu dlouhodobého vývoje a tím i dlouhodobě udržitelného stavu daného regionu. Vzhledem k tomu, že v regionu dochází vlivem času k neustálým změnám, je tudíž potřeba tyto dokumenty neustále aktualizovat a přizpůsobovat. A to také samozřejmě v napojení na měnící se direktivu Evropské unie.

Po důkladném prostudování všech výše uvedených materiálů jsem dospěla k názoru, že strategické dokumenty v oblasti regionální politiky Jihočeského kraje se vyznačují jistou systematičností a provázaností. Z mého hlediska je nutno ocenit relativně vysokou kvalitativní úroveň zpracování a dostupnost dokumentů na stránkách krajského úřadu a regionálních agentur. Zcela jistě by stálo ale za zvážení a detailní prozkoumání, zda se výsledek studie shoduje s jeho prvotním zadáním, které vytvořil JČK, a zda skutečně přinesl očekávaný efekt.

2.2.2. Institucionální podpora Jihočeského kraje

Jako jeden z dalších nástrojů regionální politiky k prozkoumání jsem si, zvolila tzv. "Institucionální podporu" v oblasti regionálního rozvoje v JČK. Domnívám se, že právě tento nástroj je nejbližší podnikům, malým a středním firmám a ostatním subjektům působícím v kraji a podílejícím se na rozvoji regionu. Hlavní roli by měli hrát především v informovanosti a pomoci všem subjektům, které mají zájem o spolupráci a o čerpání z fondů Evropské unie.⁽⁴³⁾ Dle Lisabonské strategie považuje Evropská unie právě malé a střední podnikatele za páteř

⁽⁴³⁾ Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje; Jihočeský kraj; RERA a.s.; Kapitola 3 Ekonomika podnikání; Listopad 2005.

evropské ekonomiky a hybnou sílu inovací, zaměstnanosti a sociální integrace. Zároveň jsou faktorem určité sociální a ekonomické stability. Už jen proto je důležité jim věnovat velkou pozornost.

V Jihočeském kraji působí vedle obecně známých institucí také například Svaz průmyslu a obchodu, Svaz dopravy, Cech instalatérů či Svaz automobilového průmyslu. ⁽⁴⁴⁾

Jihočeská hospodářská komora

Jihočeská hospodářská komora (JHK) má roli prostředníka mezi podnikateli, veřejností a institucemi. Poskytuje poradenství při zahájení podnikání, přípravě podnikatelského plánu či získání finančních prostředků k podnikání. Zroveň uskutečňuje vzdělávací projekty na podporu rozvoje a růstu firmy, seznamuje zájemce s možnostmi čerpání peněz ze strukturálních fondů Evropské unie. Pořádá semináře s mezinárodní účastí, pomáhá zprostředkovat spolupráci s partnery v tuzemsku i v zahraničí. Řadu informací poskytuje v rámci projektu Informační místa pro podnikatele. Nyní působí v kraji 9 oblastních kanceláří. ⁽⁴⁵⁾

CzechInvest

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Hlavním posláním CzechInvestu je podpora konkurenceschopnosti především zpracovatelského průmyslu a inovací (inkubátory, vědeckotechnologické parky) prostřednictvím Operačního programu Průmysl a podnikání Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Od počátku roku 2004 funguje v Českých Budějovicích pobočka s celokrajskou působností. Její rolí je poskytování informací o formách podpory podnikání. ⁽⁴⁶⁾

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. (ČMZRB) je rozvojovou bankou České republiky. Prostřednictvím různých forem záruk a zvýhodněných úvěrů s využitím prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů a krajů přispívá k podpoře malých a středních podnikatelů. ⁽⁴⁷⁾

CzechTrade

Kancelář agentury CzechTrade sídlící v budově Jihočeské hospodářské komory. Poskytuje vývozní, informační, poradenské a vzdělávací služby, dále dotace na prezentace, výstavy a veletrhy.

⁽⁴⁴⁾ ⁽⁴⁵⁾ ⁽⁴⁶⁾ ⁽⁴⁷⁾ *Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje; Jihočeský kraj; RERA a.s.; Kapitola 3 Ekonomika podnikání; Listopad 2005.*

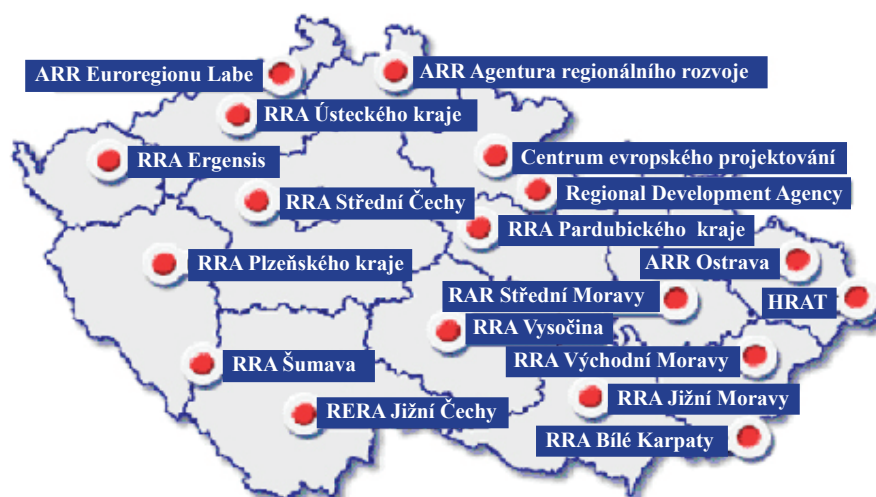
Regionální poradenská a informační centra

Regionální poradenská a informační centra (RPIC) poskytují pro malé a střední podnikatele cenově zvýhodněné úvodní konzultace a služby podnikatelského poradenství, pomoc při vytváření podnikatelských plánů a realizačních projektů, zprostředkování bankovních úvěrů či vytváření nových pracovních míst. Podávají také informace o dalších programových podporách, organizují vzdělávací semináře pro podnikatele apod. Poradenské a informační služby pro MSP jsou dotovány ze státního rozpočtu, a proto poskytují služby zpravidla za snížené sazby. ⁽⁴⁸⁾

Regionální rozvojová agentura jižních Čech, a.s.

Regionální rozvojové agentury se osvědčily jako účinný nástroj institucionální podpory regionálního rozvoje v zemích EU. V posledních letech vznikaly i ve státech střední a východní Evropy např. v Polsku, Maďarsku a také v České republice (viz obr. č. 8). V České republice jich v současnosti působí 18. ⁽⁴⁹⁾

Obr. č. 8: Mapa regionálních rozvojových agentur v ČR

Zdroj: www.crr.cz

Konkrétně v ČR působí RRA jako nástroj regionální politiky státu a krajů, zejména pokud jde o podporu hospodářského rozvoje v krajích, včetně využívání státní a zahraniční pomoci a efektivní spolupráce veřejného sektoru s podnikatelskými subjekty v daném území. ⁽⁵⁰⁾

Regionální rozvojová agentura jižních Čech, RERA a.s. zahájila svou činnost 22. ledna 1999 s cílem podporovat a koordinovat hospodářský, sociální a kulturní rozvoj jihočeského re-

⁽⁴⁸⁾ ⁽⁴⁹⁾ Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje; Jihočeský kraj; RERA a.s.; Kapitola 3; Listopad 2005.

⁽⁵⁰⁾ www.crr.cz

gionu. Společnost je zapsána v obchodním rejstříku a má mj. živnostenské oprávnění na „Činnost organizačních a ekonomických poradců“ a „Činnost technických poradců v oblasti životního prostředí“.

Akcionáři agentury jsou Svaz měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK) - vlastníci 30% akcií, Jihočeský kraj (JČK) - vlastníci 30% akcií, Jihočeská hospodářská komora (JHK) - vlastníci 20% akcií a Regionální agrární komora (RAK) vlastníci 20% akcií. Základní jmění společnosti činí 2 mil. Kč.

Již od svého vzniku hraje agentura významnou roli při přípravě a realizaci programů podporovaných ze zdrojů Evropské unie. Stala se nejen jednotkou řízení programu PHARE CBC pro jižní Čechy, ale i regionálním centrem mezinárodní spolupráce a regionálním zástupcem několika státních agentur na podporu regionálního rozvoje, příliv zahraničních investic apod. Postupně se zavedla jako dodavatel specializovaných služeb pro státní správu, samosprávu i neziskové organizace. V tomto směru přispívá agentura k regionálnímu rozvoji prostřednictvím své metodické a technické pomoci a aktivní spoluúčasti na regionálních rozvojových aktivitách přispívajících k co nejrychlejší realizaci jednotlivých projektů. V polovině roku 1999 se agentura aktivně zapojila do přípravy programových dokumentů na území regionu jižní Čechy. ⁽⁵¹⁾

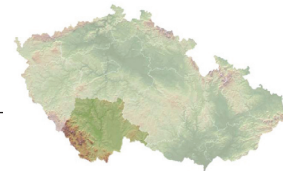
Mezi činnosti Regionální rozvojové agentury (RERA) v oblasti podpory podnikání spadá poradenství v oblasti státních i zahraničních dotačních programů, poradenství při zpracovávání projektů, zpracovávání podnikatelských plánů, investičních záměrů, studií proveditelnosti, marketingových studií a plánů, analýz nákladů a užitků (CBA) či asistence domácím a zahraničním podnikatelům při vyhledávání vhodných objektů a lokalit nebo hledání obchodních partnerů.

Agentura disponuje týmem odborných pracovníků se zaměřením na administraci prostředků EU a dotačních titulů ČR, tvorbu strategických plánů a rozvojových koncepcí, přípravu a realizaci projektů, podporu přílivu tuzemských i zahraničních investic, zpracování projektových záměrů, zpracování studií proveditelnosti, koncepcí rozvoje venkovských oblastí, zemědělství, podporu podnikání a ochranu životního prostředí.

Krajský úřad Jihočeského kraje

Na podpoře podnikání v Jihočeském kraji se podílí především Odbor regionálního rozvoje a evropské integrace Krajského úřadu. Mimo jiné vymezuje mikroregiony, jejichž rozvoj

⁽⁵¹⁾ www.rera.cz

je třeba podporovat s ohledem na vyvážený rozvoj kraje, odpovídá za výběr vhodných lokalit a vytváření podmínek pro přípravu komplexní nabídky podnikatelských a investorských příležitostí, nese odpovědnost za řízení a kontrolu realizace projektů Akčního plánu Programu rozvoje kraje a řízení a kontrolu grantových schémat Společného regionálního operačního programu. Krajský úřad je odpovědný i za přípravu Územního plánu velkého územního celku Jihočeského kraje, který je strategickým dokumentem pro komplexní rozvoj území nejen ve vztahu k podnikání.

Úřad práce v Českých Budějovicích

Mezi základní podpory podnikání v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, resp. úřadů práce patří podpora tvorby nových pracovních míst, podpora zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání. Ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR poskytují úřady práce např. dotace na částečnou úhradu nákladů na školení a rekvalifikaci zaměstnanců na nově vytvořených pracovních místech.

Stálá kancelář Jihočeského kraje v Bruselu

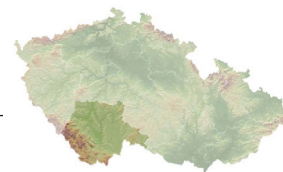
Prostřednictvím kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu je možné získávat finanční prostředky na projekty. Díky kanceláři se například podařilo získat přímou cestou grant Evropské unie na projekt podnikatelského biotechnologického inkubátoru v Nových Hradech.

Spolupráce, koordinace činností, vzájemná informovanost a povědomost o aktuálním dění. To jsou faktory, které by měly fungovat neustále a na všech úrovních. Státní, krajské, oblastní, obecní a místní. Právě v této roli vidím jako nenahraditelného zástupce všechny hlavní zmíněné instituce. Jedině tak povede rozvoj nejen kraje, ale celého území České republiky tou správnou cestou a k vytyčenému cíli, kterým je růst regionu. Nikoli však pouze v makroekonomických ukazatelích, ale také v životní úrovni, únosných sociálních podmínkách a při udržení určité míry stability životního prostředí.

Evropské projekty v Jihočeském kraji ⁽⁵²⁾

Dnem přistoupení České republiky do Evropské unie se regionům otevřela nová možnost financování rozvojových aktivit. Tuto možnost nabízí regionální politika hospodářské a so-

⁽⁵²⁾ *Evropské projekty v Jihočeském kraji, Zpracoval: G-PROJEKT, s.r.o. partner projektu, duben 2006, Posílení absorpční a administrativní kapacity Jihočeského kraje, Projekt spolufinancován Evropskou unií.*

ciální soudržnosti směřující ke snížení rozdílů v životní úrovni občanů v jednotlivých regionech. Prostřednictvím této politiky chce Evropská unie přispět k rozvoji zaostávajících regionů, k restrukturalizaci průmyslových oblastí, k ekonomické diversifikaci venkovských oblastí či revitalizaci zanedbaných městských čtvrtí.

Jelikož první zkrácené období možnosti čerpání dotací z fondů Evropské unie je již u konce (období 2004 -2006), nabízí se možnost zhodnotit, jak aktivní a především také úspěšný byl v použití tohoto nástroje regionální politiky Jihočeský kraj. Dotace jsou až třetím článkem celého procesu, který se snažím v této práci nastínit. Neboť teprve na základě předložených dokumentů a stanovení odpovědných institucí, lze na tyto dotace dosáhnout a využít pro konkrétní oblast podnikání či podporu odvětví.

Dotační politika EU ve vztahu k Jihočeskému kraji

Podnikatelé, obce, kraje, neziskové organizace a další subjekty měli možnost předkládat rozvojové projekty v rámci dotačního systému strukturálních fondů EU. V programovém období 2004 – 2006 se jednalo o pět operačních programů. V případě Jihočeského kraje je klíčovým Společný regionální operační program (SROP) a dále operační programy Průmysl a podnikání (OPPP), Rozvoj lidských zdrojů (RLZ), Infrastruktura a Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (viz tab. č. 7). Jihočeský kraj, co do počtu kvality předložených projektů v rámci Společného regionálního operačního programu stanul na špici mezi ostatními kraji.

Zodnocení situace v oblasti dotační politiky (zkráceného období 2004-2006) mapuje v dubnu roku 2006 dokončena publikace o Evropských projektech v Jihočeském kraji, která byla vytvořena za pomoci prostředků z evropských strukturálních fondů. Tato publikace dokládá, že více než dvě miliardy korun obdrželi jihočeské obce, podnikatelé a další subjekty z fondů Evropské unie. Předpokládá se, že toto číslo by mohlo být ještě o několik stovek milionů vyšší, neboť ne všechny fondy jsou již vyčerpány. Celkem v Jihočeském kraji předložilo své žádosti o evropské prostředky několik set žadatelů (viz tab. č. 9, část I. a část II.).

Nejvíce prostředků bylo rozděleno v rámci Společného regionálního operačního programu, který se zaměřuje na projekty obcí. Dominantní zájem byl o rekonstrukce silnic a o projekty v oblasti cestovního ruchu (výstavba či rekonstrukce hotelů a penzionů).

Celkem v rámci Společného regionálního operačního programu byla z evropských fondů rozdělena téměř jedna miliarda korun. Další zhruba miliardu si na svůj účet připsí žadatelé v

Tab. č. 7: Současná dotační politika EU ve vztahu k Jihočeskému kraji

Dotační tituly	Globální cíle	Priority, Opatření
<p>Společný regionální operační program (SROP)</p>	<p>Trvalý hospodářský růst, růst kvality života obyvatel regionu (povzbuzení nových ekonomických aktivit, zlepšení kvality infrastruktury, životního prostředí, rozvoj lidských zdrojů, prohloubení sociální integrace).</p> <p><i>Pozn.</i> - největší (dle finanční alokace) operační program v ČR - podpora aktivit, jejichž realizace spadá do působnosti obcí nebo krajů (narozdíl od ostatních dotačních titulů) - spolufinancování zajištěno z rozpočtu obcí a krajů, ze zdrojů státního rozpočtu (MMR) a státních fondů (SFŽP, SFDI).</p>	<p>Poskytování pomoci: - individuální projekty: vyhlašuje Regionální rada regionu soudržnosti NUTS II Jihozápad - grantová schémata: vypisuje JHK, poskytnuta nenávratná dotace ze zdrojů EU, příspěvek ze zdrojů krajského rozpočtu příp. ze státního rozpočtu</p> <p>Grantová schémata JHK 4 prioritní oblasti, 7 opatření a podopatření Regionální podpora podnikání. Regionální rozvoj infrastruktury. Rozvoj lidských zdrojů v regionech. Rozvoj cestovního ruchu.</p>
<p>Operační program Průmysl a podnikání (OPPP)</p>	<p>Zaměřen na rozvoj konkurenceschopnosti a efektivitu ve výrobě, zvýšení hospodářské výkonnosti a podpora strukturálních změn (rozvoj MSP, podpora inovací, nových technologií, snižování nákladů).</p>	<p>3 prioritní oblasti, 7 opatření, 11 programů Rozvoj podnikatelského prostředí. Rozvoj konkurenceschopnosti podniků. Technická pomoc.</p>
<p>Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OPRLZ)</p>	<p>Vysoká a stabilní úroveň zaměstnanosti, kvalifikovaná, flexibilní pracovní síla, integrace sociálně vyloučených skupin.</p>	<p>5 prioritních oblastí Aktivní politika zaměstnanosti. Sociální integrace a rovnost příležitostí. Rozvoj celoživotního učení. Adaptabilita a podnikání. Technická pomoc.</p>
<p>Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OPRVMZ)</p>	<p>Posílení konkurenceschopnosti zemědělství i lesnické výroby, zachování životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje venkova.</p>	<p>3 prioritní oblasti, 6 opatření Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesní hospodářství. Rozvoj venkova, rybářství a odborného vzdělávání. Technická pomoc.</p>
<p>Operační program Infrastruktura (OPI)</p>	<p>Zlepšení kvality infrastruktury (zahrnuje rozvojové priority MŽP a MD).</p>	<p>4 prioritní oblastí, 11 opatření Modernizace a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu. Snížení negativních důsledků dopravy na životní prostředí. Zlepšování environmentální infrastruktury Technická pomoc.</p>
<p>Iniciativa Společenství INTERREG</p>	<p>jedna ze 4 Iniciativ Společenství (největší finanční alokace EU - hrazeno z Evropského fondu regionálního rozvoje)</p> <p>větev A - přeshraniční spolupráce (přímá spolupráce sousedních regionů, společné strategie udržitelného územního rozvoje), větev B - nadnárodní spolupráce cíl: vyšší míra integrace velkých skupin evropských regionů) větev C - interregionální spolupráce, cíl: lepší efektivita politik a nástrojů regionálního rozvoje.</p>	<p>větev A Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 9 opatření</p> <p>Česká republika - Rakousko 12 opatření</p>
<p>Fond soudržnosti</p>	<p>Vedle strukturálních fondů existuje fond soudržnosti, poskytuje finance na významné projekty v oblasti životního prostředí a infrastruktury (rozpočet minimálně 10 mil. EUR)</p>	<p>4 priority: Zajištění množství a jakosti vod. Nakládání s odpady. Kvalita ovzduší. Odstraňování starých zátěží.</p>

Zdroj: Evropské projekty v Jihočeském kraji, duben 2006

sektorových operačních programech (rozvoj venkova, multifunkční zemědělství, infrastruktura, rozvoj lidských zdrojů, průmysl a podnikání). Dle výše zmíněné publikace více než 150 milionů poputuje k žadatelům, kteří realizovali své projekty s podporou programu INTER-REG, který se zaměřuje na spolupráci českých a bavorských či rakouských subjektů.

Vytvořená publikace popisuje pouze projekty podpořené z evropských fondů. Dalšími grantovými programy, které mohli Jihočeši využít (např. vlastní programy Jihočeského kraje), se zabývá „Analýza absorpční kapacity Jihočeského kraje“.

Pokud bychom se podívali podrobněji na všechny projekty které byly podány (s výjimkou projektů Operačního programu průmyslu a podnikání, za která nejsou data přístupna), zjistili bychom, že z přibližně jedenáctiset podaných žádostí bylo schváleno a finanční výpomoc přislíbena přibližně 600ti z nich (viz tab. č. 10). Z toho můžeme usoudit, že úspěšnost žadatelů se pohybuje kolem 55 %. Z mého pohledu je tato úspěšnost příliš nízká. Ať už důvodu příliš velké administrativní složitosti, či formálních chyb při podávání žádostí či sestavování projektů, případně nedostatečných zdrojů v určitých Operačních programech, mělo by dojít ke zvýšení procentuální úspěšnosti žadatelů. Jinak by to mohlo vést k neochotě subjektů, do těchto programů se zapojovat.

Dotace z fondů Evropské unie jsou tak jedním z dalších nástrojů vedoucím k rozvoji re-

Tab. č. 8: Cíle dotačních titulů pro období 2007 - 2013

Dotační titul	Cíl dotačního titulu
Regionální operační program	Urychlení rozvoje regionu, zvýšení konkurence-schopnosti a atraktivity pro investice, posílení kvality života obyvatel při respektování udržitelného rozvoje regionů.
Operační program Podnikání a inovace	Zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti ČR, regionů a měst pro investory, podpora inovací, podnikatelského ducha a růstu hospodářství.
Operační program Výzkum, vývoj inovace	Podpora rozvoje aktivit v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.
Operační program Zaměstnanost	Zvýšení zaměstnanosti hospodářského růstu prostřednictvím rozvoje efektivního a flexibilního trhu práce, kvalifikované a konkurenceschopné pracovní síly a integrace sociálně vyloučených skupin obyvatelstva.
Operační program Vzdělávání	Zlepšení připravenosti absolventů pro vstup na trh práce za současné minimalizace znevýhodněného přístupu ke vzdělání.
Operační program Životní prostředí	Ochrana a zlepšení kvality životního prostředí.
Operační program Doprava	Vytvoření podmínek pro rozvoj kvalitní dopravy.
Integrovaný operační program	Vytvoření optimálního, prorůstově orientovaného zázemí infrastruktury a služeb pro místní a regionální ekonomiku tak, aby se otevřela jednotnému trhu, došlo k posílení konkurenceschopnosti a růstu zaměstnanosti.

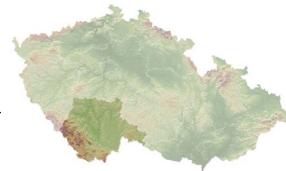
Zdroj: Evropské projekty v Jihočeském kraji, duben 2006

Tab. č. 9: Souhrn dotačních titulů (Část I, v Kč)

Dotační titul	Požadované prostředky dle zdrojů <i>Schválené prostředky dle zdrojů</i>				Podíl žadatele	Celkové uznatelné náklady na projekt
	SF (EU)	SR	OR	JČK		
Opatření 1.1. - GS na podporu podnikatelů	33 419 890,80 28 701 268,80	0,00 0,00	0,00 0,00	10 986 988,90 9 565 035,90	55 953 333,30 48 537 150,30	100 360 213,00 86 803 455,00
Opatření 2.1.1. - GS na podporu místních komunikací v Jihočeském kraji	75 559 472,62 20 167 627,00	0,00 0,00	3 504 985,18 6 651 299,80	14 650 423,07 3 930 255,00	791 000,00 0,00	1 260 507 54,90 30 749 181,80
Opatření 3.2. - GS na podporu sociální integrace v Jihočeském kraji	57 775 093,40 37 496 170,40	9 861 724,20 4 832 332,27	0,00 0,00	5 267 523,90 4 536 616,34	2 265 000,00 5 117,99	75 169 341,50 46 870 237,00
Opatření 4.1.2. - GS na podporu regionálních a místních služeb cestovního ruchu v Jihočeském kraji	42 576 203,92 28 063 047,11	2 751 765,21 2 115 685,50	2 701 508,20 2 254 592,80	7 747 114,45 5 338 468,30	16 370 702,42 8 305 178,29	75 147 294,20 46 076 972,00
Opatření 4.2.2. - GS na podporu regionální a místní infrastruktury cestovního ruchu	127 509 695,94 27 261 201,70	0,00 0,00	50 000,00 0,00	39 185 280,87 9 121 514,80	284 979 758,76 77 612 826,49	451 724 735,57 113 995 542,99
Grantová schémata SROP	336 840 356,68 141 689 315,01	12 613 489,41 6 948 107,77	37 801 367,38 8 905 892,60	77 837 331,19 32 491 890,34	360 359 794,48 134 460 273,07	828 452 339,14 324 495 388,79
Opatření 2.1.1. - Rozvoj regionální dopravní infrastruktury	266 256 505,20 188 448 192,00	0,00 0,00	0,00 0,00	158 272 211,30 132 336 103,00	0,00 0,00	690 785 221,70 320 784 298,00
Opatření 2.1.2. - Rozvoj dopravní obslužnosti v regionech	88 559 737,50 88 559 737,50	0,00 0,00	29 519 912,50 29 519 912,50	0,00 0,00	0,00 0,00	206 639 387,50 118 079 650,00
Opatření 2.2. - Rozvoj informačních a komunikačních technologií v regionech	116 696 379,80 42 515 080,05	18 707 320,15 5 100 130,80	13 896 590,35 5 425 828,47	7 683 912,00 3 438 452,20	4 301 667,00 207 517,20	277 982 249,10 56 687 008,72
Opatření 3.1. - Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů v regionech	382 824 713,80 87 787 915,00	51 299 046,94 13 884 681,20	34 963 909,43 4 439 380,75	24 977 587,23 11 609 532,75	21 676 660,70 4 978 394,00	898 566 631,90 122 699 903,70
Opatření 4.2.2 - Podpora místní infrastruktury CR	750 672 354,74 41 290 248,00	6 790 339,20 273 200,00	124 849 258,02 7 464 834,00	80 036 604,28 8 897 381,00	39 257 644,24 218 563,00	1 752 278 555,22 58 144 226,00
Individuální projekty SROP	1 605 009 691,04 448 601 172,55	76 796 706,29 19 258 012,00	203 229 670,30 46 849 955,72	270 970 314,81 156 281 471,95	65 235 971,94 5 404 474,20	3 826 252 045,42 676 395 086,42
Opatření 2.3. - Regenerace a revitalizace měst	195 715 500,00 163 199 677,00	33 541 273,00 27 199 946,00	31 702 466,00 31 550 757,00	500 000,00 0,00	0,00 1 213 681,00	261 459 239,00 223 164 061,00
Opatření 4.1.1 - Podpora nadregionálních služeb cestovního ruchu	22 039 120,30 0,00	7 346 372,40 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	5 065 057,30 0,00	34 450 550,00 0,00
Opatření 4.2.1 - Podpora nadregionální infrastruktury cestovního ruchu	1 043 512 297,16 123 596 852,22	211 415 214,49 24 719 370,44	302 504 120,30 16 479 580,00	0,00 0,00	1 899 717 526,14 0,00	3 457 149 158,09 164 795 802,96
Nadregionální individuální projekty SROP	1 261 266 917,46 286 796 529,22	252 302 859,89 51 919 316,44	334 206 586,30 48 030 337,30	500 000,00 0,00	1 904 782 583,44 1 213 681,00	3 753 058 947,09 387 959 863,96
Celková výše požadovaných finančních prostředků za SROP	3 203 116 965,18	341 713 055,59	575 237 623,98	349 307 646,00	2 330 378 349,86	8 404 763 331,65
Celková výše schválených finančních prostředků za SROP	877 087 016,78	78 125 436,21	103 786 185,62	166 773 362,29	141 078 428,27	1 366 850 339,17

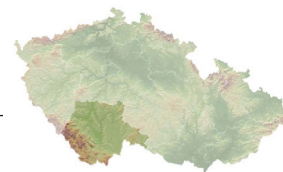
Zdroj: Evropské projekty v Jihočeském kraji, duben 2006

Tab. č. 9: Souhrn dotačních titulů (Část II., v Kč)

Dotační titul	Požadované prostředky dle zdrojů <i>Schválené prostředky dle zdrojů</i>				Podíl žadatele	Celkové uznatelné náklady na projekt
	SF (EU)	SR	OR	JĚK		
Operační program Průmysl a podnikání (OPPP)	157 368 000,00	52 456 000,00	0,00	0,00	348 460 000,00	558 284 000,00
Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OPRLZ)	156 866 050,25	51 133 616,75	0,00	0,00	5 143 104,00	213 142 801,00
	101 832 744,00	32 789 214,00	0,00	0,00	7 137 745,00	141 759 703,00
Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OPRVMZ)	617 790 941,00	261 054 795,00	0,00	0,00	878 810 476,00	1 757 656 212,00
	347 216 216,00	165 084 020,00	0,00	0,00	512 300 236,00	1 024 600 472,00
Operační program infrastruktura OPI	373 681 250,00	144 526 726,00	26 190 400,00	0,00	0,00	544 398 376,00
	373 681 250,00	144 526 726,00	26 190 400,00	0,00	0,00	544 398 376,00
INTERREG:						
Česká republika - Svobodný stát Bavorsko	49 020 237,48	2 033 926,40	2 268 660,00	0,00	12 050 122,42	65 373 066,30
	43 328 656,48	1 875 133,30	2 268 660,00	0,00	10 341 681,52	57 814 131,30
Česká republika - Rakousko	142 444 779,00	7 471 160,60	269 127,50	1 738 007,60	43 778 145,30	195 701 220,00
	110 314 228,50	6 067 714,95	269 127,50	1 738 007,60	38 641 286,45	157 030 365,00
Fond soudržnosti	239 184 433,00	440 693 430,00	0,00	0,00	649 938 230,00	3 482 475 990,00
					proces hodnocení projektů stále probíhá	
Celková výše požadovaných prostředků za výše jmenované tituly	6 934 764 552,91	1 248 626 710,34	603 965 811,48	351 045 653,60	3 920 098 427,58	14 663 510 996,95
Celková výše schválených finančních prostředků za výše jmenované tituly	2 010 828 111,76	489 924 244,46	132 514 373,12	190 511 369,89	1 057 959 377,24	3 872 737 386,47

Zdroj: Evropské projekty v Jihočeském kraji, duben 2006

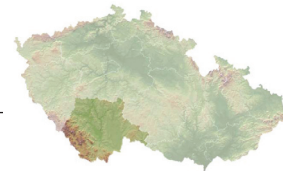
gionu ve všech prioritních oblastech. Cesta k jejich získání, se však může někdy zdát až příliš složitá a administrativně i byrokraticky velmi náročná a vyčerpávající. A to jak časově, tak i finančně. Právě z těchto důvodů, by měly hlavní roli v této oblasti sehrát regionálně specializované instituce. Jejich role pak spočívá především v poradenství a hlavně v informovanosti všech žadatelů.

Tab. č. 10: Předložené a schválené projekty

Dotační titul	Počet předložených projektů	Počet schválených projektů
SROP		
Grantová schémata SROP	229	124
Individuální projekty SROP	164	45
Nadregionální individuální projekty SROP	19	3
Operační program Průmysl a podnikání (OPPP)	x	26
Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OPRLZ)	91	52
Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OPRVMZ)	492	277
Operační program infrastruktura OPI	13	13
INTERREG:		
Česká republika - Svobodný stát Bavorsko	25	18
Česká republika - Rakousko	52	42
Fond soudržnosti	5	x
Celkový počet projektů	1090	600

Zdroj: Evropské projekty v Jihočeském kraji, duben 2006 (Pozn.: x - nedostupné údaje)

Co se týče budoucí dotační politiky ve vztahu k Jihočeskému kraji, bude se odvíjet od stanovených globálních i specifických cílů daných Cíli hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie. Změny, které nastaly v odlišném přístupu k evropské politice hospodářské a sociální soudržnosti pro období 2007 - 2013 zachycuje Národní hospodářský plán 2007 - 2013. Nastavuje také strategie politiky soudržnosti v České republice, definuje strategické cíle a prioritní osy rozhodné pro budoucí politiku Evropské unie ve vztahu k České republice a tím i k Jihočeskému kraji. Pro budoucí dotační politiky Evropské unie ve vztahu k Jihočeskému kraji jsou rozhodné tyto operační programy: OP Podnikání a inovace, OP Výzkum, vývoj, inovace, OP Zaměstnanost, OP Vzdělání, OP Životní prostředí, OP Doprava, Integrovaný operační program, Regionální operační programy regionů soudržnosti. Konkrétní vymezení cílů těchto programů shrnuje následující tabulka. (viz tab. č. 8)

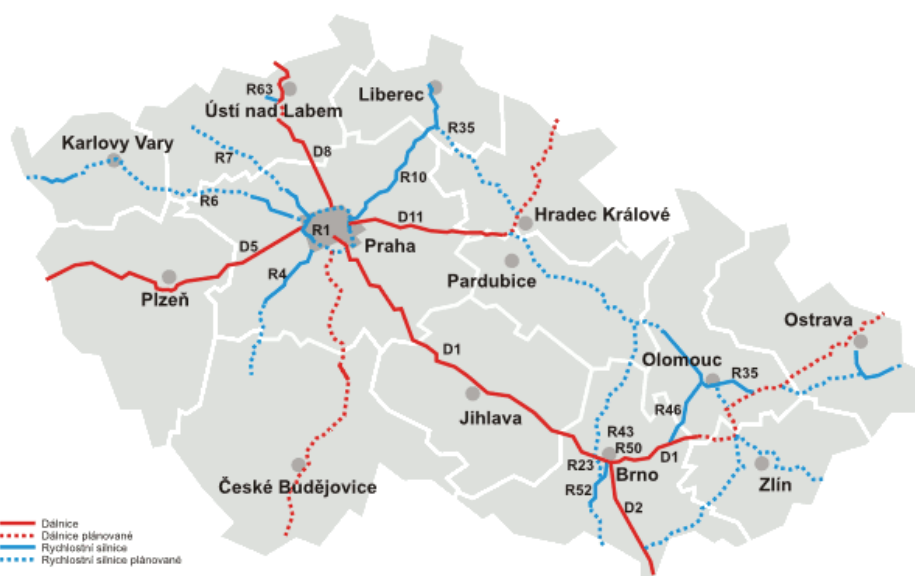
Směr rozvoje Jihočeského kraje

Na základě třech předcházejících kapitol, které hodnotily nástroje regionální politiky v Jihočeském kraji, bych se nyní zaměřila na slabiny, se kterými se kraj potýká a na něž bude v následujících obdobích zaměřovat “nástroje” a s tím související “finanční zdroje”. Při diskusích s reprezentanty kraje i regionální rozvojové agentury RERA a.s., jsem dospěla k názoru, že v současnosti je potřeba řešit několik stěžejních témat, která jsou nezbytná pro další rozvoj regionu.

Jedním z těchto témat je infrastruktura. Jelikož krajem prochází důležité mezinárodní silnice, severojižní železniční koridor i evropská cyklistická a pěší trasa, je potřeba věnovat tomuto tématu velkou pozornost.

Silniční síť Jihočeského kraje tvoří 6 131 km dálnic, silnic I., II. a III. třídy, což představuje 11 % z celkové délky silnic na území ČR. Hustota silniční sítě vzhledem k rozloze území je 13,3 % pod republikovým průměrem (ČR - 70,4 km / 100 km², JČK - 61 / 100 km²). Silniční síť na území Jihočeského kraje zajišťuje dobrou dopravní dostupnost všech obydlených sídel a výrobních podniků. Její kvalita však neodpovídá zvyšujícím se nárokům na kapacitu osobní a nákladní přepravy. Špatné je rovněž napojení regionu na mezinárodní evropské a celostátní trasy splňující parametry dálnice a silnice pro motorová vozidla. Kraj se v mezikrajovém srovnání délky dálnic a silnic pro motorová vozidla nachází se svými 9 km dálnice na 4. místě od konce (viz obr. č. 9).

Obr. č. 9: Mapa silniční a dálniční sítě České republiky

Zdroj: www.rsd.cz, květen 2006

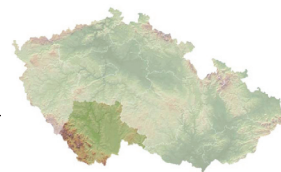

V tomto směru vidí kraj jako jednu z hlavních priorit vybudování dálnice D3, rychlostní komunikace R3 a IV tranzitní železniční koridor v ose Eurokoridoru Sever - Jih. Dále bude prioritou vybudování rychlostní komunikace R4 na státní hranici s Německem a také zlepšení stavu sítě silnic II. a III. třídy.

Další oblast v nichž spatřují potenciál tohoto území je cestovního ruchu. Přírodní a geografické podmínky nasvědčují tomu, že kraj má v této oblasti velký potenciál. Cestovní ruch jednoznačně patří mezi významná hospodářská odvětví Jihočeského kraje. V současnosti lze za nevyhovující označit nabídku zařízení pro aktivní trávené dovolené a to jak pro zimní tak letní období.

Za zmínku stojí také oblast zahraničních investic. Obecnou podporu přílivu zahraničních investic má na starosti agentura CzechInvest, státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Od roku 1994 do 30. 6. 2005 agentura CzechInvest oznámila celkem 516 projektů, počet dlouhodobě vytvořených pracovních míst je odhadován na 109 155 a předpokládaná výše dosavadních investic dosahuje 414 649 mil. Kč. Ačkoli je působnost agentury republiková, vyplývá ze statistických výsledků rozdílná mezikrajová aktivita. Jihočeský kraj figuruje dlouhodobě na předposledním místě v hodnocení výše investic zprostředkovaných agenturou CzechInvest a stejně nelichotivé postavení má i v porovnání počtu nových, dlouhodobě vytvořených pracovních míst.

V současné situaci je kraj svými programovými dokumenty připraven na další etapu čerpání prostředků z fondů Evropské unie. To zda je dovede využít, v jakých oblastech rozvoje a s jakou efektivitou, ale ukáže až nadcházející období. To jaké jsou jeho slabiny a na co se zaměří, napovídá podrobně zpracovaná SWOT analýza do které jsem vyznačila dle mého názoru stěžejní oblasti, na které bude potřeba se zaměřit (viz tab. č. 11, červen). Již nyní je ale zapotřebí monitorovat celou situaci a sledovat efekty a výsledky podniknutých kroků pro formování dalšího směru v oblasti rozvoje regionu.

Tab. č. 11: SWOT analýza Jihočeského kraje

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Výhodná geografická poloha na hranici s dvěma státy EU 15 v centru Evropy, blízkost silné německé a rakouské ekonomiky, silné vazby na sousední regiony. • Vyvážené rozmístění přirozených center - měst střední velikosti. • Zachovalá, ekologicky hodnotná a turisticky atraktivní příroda a kulturní krajina, vysoká koncentrace památek, značný kulturní potenciál. • Dlouhodobě aktivní výsledek stěhování obyvatelstva (převaha přistěhovaných nad vystěhovanými). • Dlouhodobě nízká míra nezaměstnanosti. • Vzdělanostní struktura srovnatelná s EU. • Přítomnost univerzity a dalších vysokých škol včetně soukromých. • Zvyšující se intenzita bytové výstavby, především v obcích v okolí velkých měst. • Připravenost koncepčního ÚP VÚC a kvalitní definice rozvojových území. • Dlouhodobě stabilní ekonomický růst • Transformovaná zdravotnická síť. • Hustá silniční a železniční síť tvořící základní předpoklad pro dobrou dopravní obslužnost regionu. • Existence krajského systému zásobování pitnou vodou s výraznou bilanční rezervou a s vysokou kvalitou. • Tradice a odbornost v primárním sektoru a vysoký potenciál Jihočeské univerzity a ústavů AV ČR. • Vedoucí pozice jihočeského rybníkářství v rámci republiky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Výrazné ekonomické disparity mezi jednotlivými částmi kraje a velký podíl ekonomicky slabých obcí s malým počtem obyvatel. • Neexistující kapacitní dopravní napojení na nadřazenou silniční síť - chybí dálnice D3 a rychlostní silnice R3 a R4 a zhoršující se technický stav dopravních cest, zejména silnic nižších tříd. • Chybějící IV. tranzitní železniční koridor ČR včetně nedořešení přeshraničního úseku České Budějovice – Linec, zhoršující se technický stav regionálních železničních tratí. • Nedostatečná podpora přílivu investic a omezená dostupnost pracovní síly pro investice většího rozsahu. • Nízký podíl technicky vzdělaných absolventů vysokých škol a chybějící pracovní síly pro technické profese. • Nedostatečná podpora výzkumu a vývoje a nízké výdaje státního, veřejného i soukromého sektoru na výzkum a vývoj. • Nedostatečná flexibilita studijních programů VŠ a nízká nabídka programů celoživotního vzdělávání. • Nedostatečná infrastruktura pro volnočasové aktivity a sezónně nevyvážená nabídka cestovního ruchu. • Pomalý postup sanací starých ekologických zátěží a pokračující způsob odstraňování odpadů převážně sklád kování. • Silná závislost konkurenceschopnosti zemědělství na dotační politice státu a EU a pomalý proces tvorby komplexních pozemkových úprav. • Nízké využití obnovitelných zdrojů energie, především dřevní a travní biomasy a nízký podíl dřevozpracujícího průmyslu s vyšší přidanou hodnotou. • Nedostatečný marketing zemědělských a potravinářských produktů.
HROZBY	PŘÍLEŽITOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Pokračující neadekvátně malý podíl na veřejných financích rozdělovaných v centru. • Komplikovaná a nepřehledná legislativa zejména pro oblast podnikání a životní prostředí. • Nedostatečné využívání fondů EU související s obtížným zvládnutím administrativní náročnosti programů. • Pomalé budování prvků Eurokoridoru Sever-Jih (dálnice D3, R3, IV.tranzit. žel. koridor) a nevybudování rychlostní komunikace R4 v regionálním směru Praha – Strakonice – Strážný – Pasov. • Růst dopravního zatížení silnic bez odpovídajících úprav a další zhoršování technického stavu dopravních tras. • Velká omezení v chráněných územích (NPŠ, CHKO, Natura 2000, CHOPAV, přírodní parky) a s tím související omezení pro rozvojové aktivity. • Problematické splnění směrnic EU o čištění odpadních vod v aglomeracích 2000 - 9999 EO do roku 2010. • Vliv emise a hluku zejména z tranzitní automobilové dopravy na zdraví lidí a životní prostředí. • Chátrání kulturních movitých a nemovitých památek pro nedostatek zejména centrálních finančních zdrojů. • Zhoršování podmínek pro spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem v cestovním ruchu. • Zvyšující se export surové dřevní hmoty - utlumení místního zpracovatelského průmyslu. • Zastaralost bytového fondu, vysoké náklady na rekonstrukci panelové výstavby, nedostatečné centrální a evropské nástroje podpory. • Ztráta komparativní výhody nižších mzdových nákladů. • Nepříznivý demografický vývoj. 	<ul style="list-style-type: none"> • Efektivní využití prostředků EU a rozvojových programů na národní úrovni. • Trvale udržitelné využití přírodních atraktivit pro rozvoj cestovního ruchu, propojení turistických a kulturních aktivit s Rakouskem a Německem a nabídka nových produktů cestovního ruchu. • Vybudování dálnice D3, rychlostní komunikace R3, IV. tranzitního železničního koridoru a dokončení vltavské vodní cesty v ose Eurokoridoru Sever-Jih. • Vybudování rychlostní komunikace R4 na státní hranici s Německem. • Výstavba logistického centra pro rozvíjení systémů kombinované dopravy v širším regionu. • Využití letiště České Budějovice pro veřejný mezinárodní provoz nadregionálního významu. • Využití centrálních a evropských nástrojů podpory bytové výstavby - řešení bytové situace mladých rodin a podpora stěhování do Jihočeského kraje. • Rozvoj technologicky náročnějších výrobních a diverzifikace ekonomických činností. • Využití potenciálů a výsledků fungující inovační infrastruktury v kontextu priorit EU. • Optimalizace nabídky vzdělávací soustavy. • Zvýšení podílu ekologického zemědělství, využití potenciálů biomasy jako obnovitelné suroviny a rozvoj mimoprodukčních funkcí zemědělství. <p><i>Zdroj: Sociálně-ekonomický profil Jihočeského kraje; Listopad 2005; RERA a.s.; KP Projekt s.r.o.; Jihočeský kraj; kapitola 11; Souhrnná SWOT analýza.</i></p>

ZHODNOCENÍ

Hlavním cílem práce bylo definování a zhodnocení nástrojů regionální politiky, které je možno využít k podpoře regionálního rozvoje v České republice. Po nastínění historického vývoje a výčtu možností nástrojů využitelných v jednotlivých etapách vývoje našeho státu jsem došla k závěru, že v počátcích regionální politiky u nás existovalo velké množství nástrojů, které se s postupem času a s ohledem na situaci generovali a upřesňovali. V současnosti lze říci, že existuje několik málo nástrojů, které jsou nejčastěji využívány pro oblast rozvoje jednotlivých regionů. Co považuji za důležité a zároveň klíčové, je uplatnění vždy určitého nástroje pro určitou oblast (kraj, region, mikroregion či obec) a konkrétní problém, který vyžaduje obvykle specifické a rozličné řešení v závislosti na vnějších okolnostech. To jaký nástroj je ale v konečném důsledku využit, závisí především na konkrétních uživatelských těchto nástrojů na lokální úrovni. Z uvedeného vyplývá, že důležitou a velkou roli hraje znalost těchto nástrojů a dostupnost informací o využití každého z nich. V současnosti neexistuje jednotný názor na vymezení těchto nástrojů a ani přesné a srozumitelné informace o možnosti využití nám známých nástrojů. Jako řešení bych viděla jasné definování nástrojů a přesné vymezení jejich využitelnosti a to za jejich průběžné aktualizace, která by reagovala na měnící se situaci a vyvíjející se vnější podmínky.

Konkrétně v Jihočeském kraji, který jsem si vybrala k podrobnější analýze jednotlivých nástrojů, lze vyzorovat určitou strukturu využívaných nástrojů. Evidentně nejviditelnější, nejpoužívanější a zároveň částečně také povinná je tvorba strategických a programových dokumentů. Na úrovni kraje to jsou Strategie rozvoje kraje, Program rozvoje kraje a ROP NUTS II Jihozápad. K nim bych přiřadila projekty (obvykle ve formě grantů) jako jsou specifické, komplexní a oborové analýzy určené vždy pro konkrétní oblast, odvětví či obor. Tento nástroj hodnotím za vcelku dobře využívaný, neboť takovýchto dokumentů je zpracováno velké množství. Nicméně jisté nedostatky se zde objevují. Zatímco strategické a programové dokumenty jsou vytvářeny dle určité osnovy, pravidel a nařízení tak nejrůznější studie a analýzy jsou zcela v kompetenci kraje a jim vybraných zpracovatelských agentur. Agentury podílející se na zpracování těchto projektů v Jihočeském kraji jsou například: regionální a rozvojová agentura RERA a.s., regionální poradenská agentura G-Projekt, s.r.o., či KP projekt, s.r.o. a mnohé další. Právě faktor, že se na tvorbě dokumentů podílí různé agentury, vede to k tomu, že různé dokumenty mají různou strukturu, různé metody zpracování a také různou konečnou podobu a z toho vyplývající další možné využití dané studie. Dle mého názoru by bylo potřeba sjednotit všechny dokumenty do jednotné podoby, s povinnou předem definovanou strukturou. Ve všech speciálních, oborových a komplexních analýzách bych navrhla pasáž “zhodnocení studie” “odborné posouzení” a “navržení možných dalších

postupů”, které by navazovaly na zjištěné výsledky a vedli by tak k efektivnímu využití vypracovaných studií.

Dalším velmi důležitým nástrojem, který v této práci zmiňuji jsou “aktéři regionálního rozvoje” na území Jihočeského kraje. Jedná se o instituce, které by měly mít určitou úlohu a tím pozitivní vliv na rozvoj a růst regionu jako celku. Tyto instituce jsou obvykle zřizovány právě za účelem podpory regionu a speciálně pak na pomoc složkám na těch nejnižších úrovních v dostatečném přílivu informací. V této souvislosti bych ráda podotkla, že nejdůležitější, a prozatím zjevně pokulhávajícími vlastnostmi, kterými jsou spolupráce a koordinace činností, je prozatím nedostačující. Neboť pouze v součinnosti všech složek může dojít k jejich pozitivnímu působení a k růstu regionu jako celku. V této oblasti bych proto viděla prostor pro usilovnou práci vedoucí ke zlepšení vztahů všech aktérů regionálního rozvoje a vytvoření jejich provázaného a na spolupráci založeného systému.

Nejdůležitějším a zároveň nejvíce diskutovaným nástrojem posledních několika let v oblasti regionálního rozvoje nejen České republiky, ale všech států Evropské unie jsou dotace EU. Nyní je uzavřena první zkrácená etapa (2004-2006), kdy také naše republika mohla zdroje z Evropské unie čerpat právě pro oblast regionálního rozvoje. Záleželo především na krajích, regionech, mikroregionech, neziskových organizacích i podnikatelích, jak dovedli tuto příležitost uchopit a následně zhodnotit ve prospěch daného kraje. Konkrétně Jihočeský kraj stanul na špici v oblasti předložených projektů v rámci Společného regionálního operačního programu ve srovnání s ostatními kraji. Předloženo bylo necelých 400 projektů (s celkovými uznatelnými náklady na projekt přibližně 8 mld. Kč) a následně schváleno 180 projektů k realizaci v celkové výši přesahující jednu miliardu Kč (přesně: 1 388 850 339 Kč). Schválena byla ani ne polovina všech předložených projektů, nicméně lze usuzovat, že zájem ze strany žadatelů byl zcela jistě veliký. Přitom podíl žadatelů na celkové realizaci projektu ve finančním vyjádření činí něco kolem 10 %, zatím co podíl Strukturálních fondů se tvoří přibližně 63 %. Pokud se podíváme ale na všechny, projekty, včetně operačních programů, programů INTERREG a prostředků z Fondu soudržnosti, lze konstatovat, že celková hodnota schválených uznatelných nákladů na projekty se pohybovala řádově kolem 4 mld.⁽⁵³⁾ Tyto výsledky bych hodnotila jako relativně dobré, nicméně bych za stěžejní problém považovala neefektivní čerpání prostředků v rámci jednotlivých programů. Pokud se zaměřím na celý proces předcházející čerpání prostředků z fondů Evropské unie, zmínila bych především implementační strukturu programů, informovanost o systému podpor, složitost celého systému a administrativní náročnost předložení a následného řízení projektů. Tyto komplikace nepramení z evropských pravidel, která jsou definována jen rámcově, ale jsou definována

⁽⁵³⁾ *Evropské projekty v Jihočeském kraji, Zpracoval: G-PROJEKT, s.r.o. partner projektu, duben 2006, Posílení absorpční a administrativní kapacity Jihočeského kraje, Projekt spolufinancován Evropskou unií.*

neefektivně na národní úrovni. Právě tyto oblasti by měly být intenzivně řešeny, aby došlo ke zvýšení nejen efektivity, ale také účinnosti tohoto nástroje. A to také v souvislosti s novým plánovacím obdobím, 2007 – 2013, kdy bude k dispozici mnohem více prostředků určených k čerpání v oblasti regionálního rozvoje. Tyto prostředky bude potřeba využít. Zároveň ale bude potřeba zhodnotit, jak efektivně byly využity a také k jakým konkrétním výsledkům vedly.

Celkově se dá říci, že jsme ve fázi, kdy se učíme s nástroji regionální politiky pracovat, zacházet a především je využívat. Následně se ale budeme muset naučit zhodnotit účinnost těchto nástrojů a odvodit, zda byly použity správné nástroje k dosažení určitého cíle. Teprve

ZÁVĚR

Evropská komise vydala Čtvrtou zprávu o pokroku v politice hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), který EU učinila v loňském roce. Podle zprávy přetrvávají velké rozdíly mezi jednotlivými regiony EU, a to i navzdory hospodářskému růstu v nejméně rozvinutých státech Unie. Zpráva zdůrazňuje, že se nepodařilo snížit rozdíly mezi jednotlivými regiony především v oblasti moderní infrastruktury a inovací. Podle zjištění Komise 47 regionů z celkových 254 nevěnuje dostatečnou pozornost výzkumu a vývoji, na které vynakládá pouhých 0,5% HDP.

Evropská komisařka pro regionální politiku Danuta Hübner ke zprávě uvedla: „Evropa potřebuje růst ze spoda a všechny regiony musí přispět, jestliže chceme uspět v posílení konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v EU jako celku. Zpráva ale zároveň odhaluje znepokojující nerovnosti v moderní infrastruktuře, výzkumu a vzdělání.“

Na základě této zprávy je potřeba udělat si úsudek o tom, jak velkou roli hraje regionální politika a jakou roli hrají nikoli státy, ale každý z regionů, který je součástí státu náležejícího do Evropské unie. A třebaže tyto regiony mohou být v oblasti regionálního rozvoje omezeny legislativním faktorem, převážná část ostatních faktorů již náleží zcela do jejich rukou. Tvorbou strategických dokumentů, komplexních analýz či odborných studií, je jedním z hlavních nástrojů, který mohou v oblasti regionální politiky využívat. Důležitá je především úroveň zpracování a následné užití v praxi. Studie, které byly doposud vytvořeny v rámci JČK kraje, a které jsou v této práci shrnuty, dokládají dle mého názoru relativně vysokou úroveň rozpracovanosti. Otázkou však zůstává, do jaké míry jsou následně využity v praxi. Nicméně, již jen zakomponování výsledků těchto studií do dlouhodobých výhledů je jistou známkou jejich užitečnosti.

Prostředky přidělené Unií na nadcházející období zdaleka nedosahují částky, již Komise navrhovala, a nestačí k naplnění cílů a záměrů, které si Unie stanovila. I přesto je objem finančních prostředků konkrétně pro Českou republiku pro období 2007-2013 mnohonásobně vyšší, než byl doposud. To vyvolává otázku, zda jsme připraveni na to, abychom tyto peníze využili a především zhodnotili v oblasti snižování regionálních disparit a k růstu jednotlivých regionů. Právě v této oblasti vidím jednu z hlavních úloh na institucionální složkách, zřízených pro rozvoj regionů. Institucionální podpoře v rámci Jihočeského kraje také věnuji jednu z kapitol této práce. Ač by se mohlo zdát, že celý tento systém je velmi detailně promyšlen, uspořádán a zcela funkční, vidím v této oblasti rezervy. Bylo by nespravedlivé generalizovat zjištěné nedostatky na všechny zmíněné instituce. Lze však vysledovat oblasti,

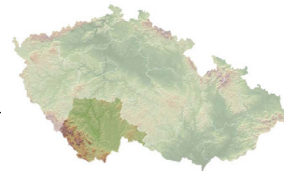
na kterých bude potřeba intenzivně pracovat. Jedná se především o spolupráci, celkovou provázanost a koordinaci činností všech příslušných institucí. Například oblast již několikrát zmíněných zahraničních investic, které jsou především v rukou agentury pro rozvoj podnikání a investic “Czechinvest”. V Jihočeském kraji je ukazatel přímých zahraničních investic, zjišťovaný Českou národní bankou hluboko pod republikovým průměrem. Naopak činnost regionální rozvojové agentury RERA a.s. a ostatních regionálních agentur spolupracujících na tvorbě strategických dokumentů hodnotím pozitivně.

Jedním z dalších, významných nástrojů v oblasti regionální politiky jsou dotace z Evropských fondů. Tento nástroj hodnotím jako klíčový. Již jen na základě oblastí, ve kterých vidím perspektivní rozvoj zkoumaného kraje, jako je oblast cestovního ruchu, přeshraniční spolupráce, zakládání vědeckých inkubátorů či klastrů je zřejmé, že by tento nástroj měl hrát významnou roli. Již na základě dosavadních výsledků lze říci, že tvorby projektů a následné žádosti o dotace se účastní široké spektrum subjektů. Za období 2004 - 2006 bylo podáno přibližně 1100 projektů. Schválení a následné přislíbení finanční podpory se ale dočkalo jen něco kolem 55 % těchto subjektů. V této oblasti je proto potřeba podpořit důvěru subjektů v tento nástroj regionální politiky. Neboť právě vysoká administrativní náročnost a zdlouhavost vyřízení celé žádosti o dotaci, od podání žádosti až po obdržení dotace a následná nejistota schválení projektu a obdržení dotace by se mohla stát odrazující.

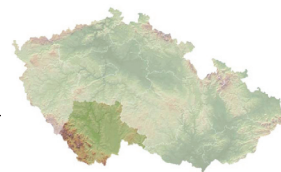
Zajímavostí by zcela jistě bylo zaměřit se na srovnání výsledků v oblasti dotační politiky v rámci celé České republiky. Pravděpodobně ne jen počet předložených a schválených projektů a jejich finanční vyjádření, ale také množství finančních prostředků skutečně již vyplacených a nikoli jen přislíbených na všechny schválené projekty. Dle mého názoru by se na základě těchto údajů dala vyhodnotit úspěšnost tohoto nástroje regionální politiky v České republice. V této oblasti je však velmi slabým článkem právě neochota spolupráce a poskytování dat ze strany odpovědných a řídicích institucí.

Na základě přístupných materiálů a dat hodnotím Jihočeský kraj v oblasti používání nástrojů regionální politiky jako velmi vyspělý. Pouze dlouhodobý horizont a průběžné monitorování a vyhodnocování situace ukáže jak efektivní bylo využití některých nástrojů. Nikoli však pouze kraj samotný, ale teprve na základě porovnání některých základních makroekonomických a jiných ukazatelů s ostatními kraji nejen České republiky ukáže, zda region zaznamenává dlouhodobě ekonomický růst.

Dobrou zprávou bezpochyby je, že na příštích sedm let máme rozhodnutí o rozpočtu. V období 2007–2013 budou všechny prostředky prostřednictvím strukturálních fondů využívány

na investice v oblastech klíčových pro konkurenceschopnost EU, jako je lidský kapitál a fyzická infrastruktura, inovace, telekomunikace a informační společnost, výzkum a vývoj. Právě v těchto oblastech bych viděla potenciál a další možný směr vývoje kraje.

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK A OBRÁZKŮ

Tab. č. 1: Hierarchická organizace území v ČR.....	12
Tab. č. 2: Úloha státu a krajů při podpoře regionálního rozvoje a provádění regionální politiky.....	15
Tab. č. 3: Navržená struktura nástrojů regionální politiky.....	23
Tab. č.4: Jihočeský kraj - vybrané ukazatelé (údaje k 31.12.2005).....	34
Tab. č. 5: Hodnota HDP a výše HDP na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání v roce 2005.....	36
Tab. č. 6: Makroekonomické ukazatele za Jihočeský kraj v roce 2000-2005.....	37
Tab. č.7: Současná dotační politika EU ve vztahu k Jihočeskému kraji.....	51
Tab. č. 8: Cíle dotačních titulů pro období 2007 - 2013.....	52
Tab. č. 9: Dotační tituly Jihočeského kraje (I. část).....	53
Tab. č. 9: Dotační tituly Jihočeského kraje (II. část).....	54
Tab. č. 10: Předložené a schválené projekty.....	55
Tab. č. 11: SWOT analýza Jihočeského kraje.....	58
Obr. č. 1: Oblasti (NUTS II) a kraje (NUTS III) České republiky.....	12
Obr. č. 2: Cíle regionální politiky.....	16
Obr. č. 3: Soustava strategických a programových dokumentů pro podporu regionálního rozvoje.....	29
Obr. č. 4: Spávní obvod obce s rozšířenou působností.....	33
Obr. č. 5: Hospodářsky slabé a strukturálně postižené regiony na území Jihočeského kraje.....	35
Obr. č. 6: Hodnota HDP v tržních cenách na 1 obyvatele ve vybraných zemích a regionech EU v roce 1998 - 2002.....	37
Obr. č. 7: Cílové země vývozu z Jihočeského kraje v roce 2005.....	38
Obr. č. 8: Mapa regionálních rozvojových agentur v České republice.....	47
Obr. č. 9: Mapa silniční a dálniční sítě České republiky.....	56

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D.:** Teorie regionálního rozvoje; Nástin, kritika, klasifikace; Karolinum; Praha; duben 2002.
- ECONOMIA a.s.:** Dotační věstník; listopad 2006.
- GOODALL, B.:** Dictionary of Human Geography; Penguin Group, London, 1987.
- G-PROJEKT, s.r.o.:** Evropské projekty v Jihočeském kraji; duben 2006.
- JIHOČESKÝ KRAJ:** Akční plán rozvoje kraje pro rok 2002 a další období.
- JIHOČESKÝ KRAJ:** Akční plán rozvoje kraje pro rok 2003 a další období.
- JIHOČESKÝ KRAJ:** Akční plán rozvoje kraje pro rok 2004 a další období.
- JIHOČESKÝ KRAJ:** Akční plán rozvoje kraje pro rok 2005 a další období.
- JIHOČESKÝ KRAJ:** Akční plán rozvoje kraje pro rok 2006 a další období.
- JIHOČESKÝ KRAJ:** Akční plán rozvoje kraje pro rok 2007 a další období.
- KOLEKTIV AUTORŮ:** Úvod do regionálních věd a veřejné správy, IFEC, Praha, 2004.
- MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ:** VIII. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách; Wokoun, R.: Nástroje regionální politiky; Strategie regionálního rozvoje; 2005.
- MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ:** IV. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách; Wokoun, R.: Regionální politika České republiky v období příprav na vstup do Evropské unie; 2001.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR:** Krok za SROPem; Praha; květen 2004.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR:** Strategie regionálního rozvoje; Praha; červenec 2000.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR:** Strategie regionálního rozvoje; Praha; květen 2006.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR:** Národní rozvojový plán 2004 - 2006, březen 2003.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR:** Návrh Národního rozvojového plánu České republiky 2007 - 2013, leden 2006.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR:** Nová regionální politika, Ministerstvo

pro místní rozvoj a DaDa, a.s., Praha 2002.

REGIONÁLNÍ ROZVOJOVÁ AGENTURA RERA a.s.: Program rozvoje územního obvodu kraje, listopad 2001.

ŠÝKORA, L. (ed.): Teoretické přístupy a vybrané problémy v současné geografii; Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje; Přírodovědecká fakulta; Univerzita Karlova; Praha.

ŠKODA, J.: Regionální politika České republiky v předvstupním období: komparace nástrojového zabezpečení s regionální politikou členských států EU, dipl. práce, Praha, 2002.

VANHOVE, N.: Regional policy: a European Approach: Theory and Practice, Ashgate Publishing Ltd., 3.edice, Aldershot 1999.

WOKOUN, R.: Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie, Oeconomica, Praha, 2003.

WOKOUN R.: Regionální a strukturální politika Evropské unie: obecná východiska, implementace a monitorování, Oeconomica, Praha, 2004.

WOKOUN, R.; MATES, P.: Management regionální politiky a reforma veřejné správy, LINDE PRAHA, a.s.; 2006

WOKOUN, R., LUKÁŠ, Z., KOUŘILOVÁ, J.: Výkladový slovník regionální a strukturální politiky EU; IFEC; Praha; 2002.

INTERNETOVÉ ZDROJE

cs.wikipedia.org - Wikipedie otevřená encyklopedie

dotacnivistnik.ihned.cz - Dotační věstník

ec.europa.eu - Evropská komise

europa.eu - Portál Evropské unie

www.businessinfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export

www.cnb.cz - Česká národní banka

www.czechinvest.cz - CzechInvest (Agentura pro podporu podnikání a investic)

www.czechtrade.cz - CzechTrade (Česká agentura na podporu obchodu)

www.crr.cz - Centrum pro regionální rozvoj ČR

www.kraj-jihocesky.cz - Jihočeský kraj

www.rera.cz - Regionální rozvojová agentura RERA a.s.

www.risy.cz - Regionální informační systém

www.integrace.cz - Informační portál věnovaný evropské integraci

www.ireas.cz - Institut pro regionální a strukturální politiku EU

www.iriscrr.cz - Integrovaný regionální informační systém

www.mfcr.cz - Ministerstvo financí ČR

www.mmr.cz - Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

www.strukturalni-fondy.cz - Informační portál MMR věnovaný Strukturálním fondům v ČR